

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Bir Ön Yargı Meselesi

**KATE
CHOPIN**

Çeviren:
Levent Göktem

Kate Chopin

8 Şubat 1850'de St. Louis'de Kate O'Flaherty olarak doğdu, aynı yerde 1904'te öldü. Eşi Oscar Chopin'le 1870'te evlendi, birlikte New Orleans'a taşındılar, altı çocukları oldu ama 1882'de eşini kaybetti. Fransız etkisinin çok yüksek olduğu Louisiana eyaletinde yazan Kate Chopin, Amerikan edebiyatının önemli öncü kadın yazarlarından; 20. yüzyılda güneyli ve Katolik kadın yazarlar açısından feminizmin öncüsü olmuştur. İrlandalı ve Fransız ataları olan Kate Chopin, genellikle melezlerin ve siyahilerin yoğun olduğu Louisiana'daki insanların öykülerini yazmıştır. Irk ve din meselelerine girse de, daha çok kadınların hallerini anlatmış, iç dünyalarına ve o dönemin toplumundaki rolleriyle yaşadıkları çelişkilerine ışık tutmuştur. Ağırlıklı olarak *Atlantic Monthly* ya da *Vogue* gibi kadın dergilerine kısa öyküler yazan Chopin'in *Uyanış* ve *At Fault* adlı romanları da vardır.

Levent Göktem

1971 yılında İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Amerikan Kültürü ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. *Hürriyet* ve *Radikal* gazetelerinde çalıştıktan sonra halkla ilişkiler sektöründe metin yazarlığı yaptı. 2007'den bu yana kitap çevirisi yapıyor. Yayımlanmış veya yayıma hazırlanan 50'den fazla çevirisi bulunmaktadır.

Sia Kitap: 121

Çağdaş Klasikler: 24

Özgün Adı: *Silk Stockings and Other Stories*

Bir Ön Yargı Meselesi

Kate Chopin

İngilizce aslından çeviren: *Levent Göktem*

© Bu çevirinin Türkçe yayın hakkı Sia Kitap'a aittir.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. Basım: Haziran 2021

ISBN 978-625-7266-56-7

Yayıncı Sertifika No: 45101

Genel Yayın Yönetmeni: *İlknur Özdemir*

Editör: *Mert Tanaydın*

Son Okuma: *Serra Tüzün*

Kapak Tasarımı: *Gökçen Yanlı Atmaca*

Grafik Tasarımı ve Uygulama: *Yeşim Ercan Aydın*

Baskı ve Cilt:

Optimum Basım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No: 51/1 39295

Tel: 0(212) 463 71 25 Küçükçekmece - İstanbul

Sertifika No: 41707

*Sia Kitap, Güneş Yayıncılık İletişim Ltd. Şti.'nin
tescilli bir markasıdır.*

SİA KİTAP

Feneryolu Mah. Bağdat Cad. No: 115/2

C Blok D: 2 Kadıköy - İstanbul 34724

Tel: 0(216) 550 1881 Faks: 0(216) 337 81 81

www.siakitap.com.tr **bilgi@siakitap.com.tr**

Kate Chopin

**BİR ÖN YARGI
MESELESİ**

İngilizce aslından çeviren:
Levent Göktem

İÇİNDEKİLER

İpek Çoraplar	7
Altmış Dakikanın Hikâyesi	15
Pişmanlık	19
Akadya Balosu.....	25
Fırtına	39
Beklenmeyen	47
Evli Bir Kadının Mektupları.....	53
Saygıdeğer Bir Kadın.....	65
Öpücük.....	71
Desiree'nin Bebeği.....	75
Madam Celestin'in Boşanması,	85
Tedavi.....	91
Derenin Karşı Kıyısı.....	97
Bir Ön Yargı Meselesi	105

İpek Çoraplar

Küçük Bayan Sommers, bir gün hiç beklenmedik bir şekilde 15 dolar buluverdi. Ona göre bu, muazzam bir paraydı ve cılkı çıkmış cüzdanını şişiren bu para, ona yıllardır yaşamadığı saygınlık duygusunu yaşatmıştı.

Parayı nasıl kullanacağı konusunda uzun uzun düşündü. Bir iki gün ortalıkta rüya âlemindeymiş gibi dolandı ama aslında derin hesap-kitap yapmaktaydı. Acelecilik ederek sonradan pişmanlık duyacağı bir şey yapmak istemiyordu. Ama parayı kendince doğru ve adil bir şekilde kullanmanın yolunu bulduğunda vakit akşamdı ve yatağında uzanmış planlar yapıyordu.

Bir ya da iki doları Janie'nin ayakkabıları için ayırdığı paraya ekleyerek, her zaman aldıklarından daha sağlam ve dayanıklı bir ayakkabı satın alacaktı. Bir de oğlanlarla Janie ve Mag için metrelerce gömleklik kumaş satın alacaktı. Aslında niyeti, eskimiş gömlekleri dikiş becerilerini kullanarak yamayp bir süre daha giyilecek hale getirmektir. Mag'e ayrıca bir de elbise lazımdı. Vitrinlerde çok güzel hem de çok hesaplı bazı yeni modeller görmüştü. Geriye de yeni çoraplar –her birine ikişer çift– almak için para kalacaktı, böylece yırtılmış çorapları onarmak için harcadığı onca zamandan ciddi bir tasarruf sağlayacaktı. Oğlanlara

kep, kızlara hasır denizci şapkaları alacaktı. Yavrularının hayatlarında ilk kez taze, zarif ve yeni görünecekleri düşüncesi içini kıpır kıpır etmiş, uykusunu kaçırmıştı.

Komşular bazen, Bayan Sommers olma düşüncesine kapılmadan önce kendisinin “daha iyi günler” gördüğünden söz ederlerdi. Ama o, geçmişini hatırlayıp acı çekmeyi sevmezdi. Geçmişe dönecek tek bir saniyesi bile yoktu. Bugünün ihtiyaçları zihnini tümüyle meşgul ediyordu zaten. Gelecek düşüncesiye kara bir gulyabani gibiydi onun için, neyse ki o gelecek asla gelmiyordu.

Bayan Sommers, indirimlerin değerini çok iyi bilen biriydi; arzuladığı eşya indirimde girmişse, santim santim ilerleyen kuyruklarda saatlerce ayakta sıra bekleyebilirdi. Gerekirse insanlara dirsek de atabilirdi; bir ürüne yapışıp, kasa sırası kendisine gelinceye kadar elinde azim ve sebatla sımsıkı tutmasını öğrenmişti.

Ama o gün üzerinde bir bitkinlik vardı. Hafif bir yemek yemişti... hayır! çocukları doyurmakla evi toparlamak ve alışveriş cengine hazırlanmak arasındaki sürede yemek aklından tamamen çıkmıştı!

Nispeten تنها bir tezgâhın önündeki döner tabureye kendini bıraktı, çevresini kuşatmış desenli patiska ve gömleklik kumaşların coşkun hattını bir yarma harekâtıyla aşabilmek için güç ve cesaret topluyordu. O sırada eli ayağı birden kesiliverdi ve elini bilinçsizce tezgâhın üstüne koydu. Eldiven giymiyordu. Yavaş yavaş elinin çok yumuşak, dokunması çok hoş bir şeye değdiğini hissetti. Baktı. Eli ipek çoraplardan meydana gelen bir yığının üzerindeydi. Yığının yanındaki tabelada fiyatın iki dolar elli sentten bir dolar doksan sekiz sente düştüğü yazıyordu; tezgâhın arkasındaki genç bir kız, ipek çorap ürünlerine

bakmak isteyip istemediğini sordu. Pırlantalarla kaplı bir taca alıcı gözle bakması istenmiş gibi gülümsedi. Ama o hâlâ eline değen yumuşak, pahalı şeylerin hissini yaşamaktaydı; şimdi iki eliyle birden dokunuyor, havaya kaldırıp ısıdamalarını izliyor, parmakları arasından bir yılan gibi süzülüp dökülüşlerini hissediyordu.

Suluk yanaklarında iki kızarık leke beliriverdi. Kıza baktı. “Sekiz buçuk numarası var mı bunların?”

Bir dolu sekiz buçuk vardı. Hatta en çok o numaradan vardı yığının içinde. İşte açık mavisi, işte açık eflatunu, siyahın, grinin, ten renginin tonları... Bayan Sommers, siyah bir çift seçti, uzun uzun, yakından baktı. Dokusunu inceliyormuş gibi yaptı, tezgâhtar kız dokusunun mükemmel olduğuna güvence verdi.

“Bir dolar doksan sekiz sent demek,” diye yüksek sesle düşündü. “Peki, bunu alıyorum.” Kıza beş dolar verip para üstünü ve paketin verilmesini bekledi. Ne de ufak tefek bir paketti! Eski püskü alışveriş çantasının derinliklerinde kaybolup gitmişti adeta.

Bayan Sommers, çorapları çantasına koyduktan sonra indirimli ürün tezgâhına yönelmedi. Asansöre binip üst kata çıktı, kadınlar tuvaletine girdi. Tenha bir köşede bacağındaki pamuklu çorapları çıkarıp yeni aldığı ipekli çorapları giydi. Yaptığı fiilin verdiği hazzı açıklayacak hiçbir zihinsel süreç veya muhakeme içinde olmak istemiyordu. Beyni tamamen durmuştu, kesinlikle düşünmüyordu. İlk defa olarak, kendisini son derece yoran düşünme fiiline ara vermişti; yaptıklarını kontrol eden ve onu sorumluluktan kurtaran mekanik bir gücün kollarına bırakmıştı kendini sanki.

Ham ipeğin tenindeki hissi nasıl da güzeldi! Yumuşak bir kenede uzanmış, ipeğin verdiği lüks dokunuşla bir an kendinden geçmiş gibi hissetti. Ama sadece bir an için. Sonra ayakkabılarını tekrar giydi, pamuklu çoraplarını yuvarlayarak katlayıp çantaya attı. Ardından, ayakkabı bölümüne geçip bir sandalyeye oturdu ve kendisine ayakkabı denettirecek satış elemanını beklemeye başladı.

Zor beğenen biriydi. Eleman, onun zengin mi yoksul mu olduğunu anlayamadı; çoraplarıyla ayakkabılarını uyumlu bulmadı ve ayrıca hanımefendi kolay memnun olan biri de değildi. Eteğini yukarı çekti, ayağındaki parlak, sivri uçlu ayakkabılara bakmak için bir ayağını ileri uzatıp başını eğdi. Ayağı ve bileği çok güzel görünüyordu. Onların kendisine ait, kendisinin bir parçası olduklarına inanamadı. Mükemmel ve tarz bir ayakkabı istiyordu, satış görevlisine, istediği şey için birkaç dolar fazla vermekten kaçınmayacağını söyledi.

Bayan Sommers'ın en son ellerine göre eldivenler takmasının üzerinden çok zaman geçmişti. Kendine yeni bir çift eldiven alabildiği nadir zamanlarda hep indirimde olanlardan seçmişti, o kadar ucuz eldivenlerdi ki ellerine uymasını beklemek son derece mantıksız ve saçmaydı.

Dirseğini eldiven tezgâhının yumuşak kaplamasına koydu ve çok güzel, zarif ve becerikli bir genç kız, Bayan Sommers'ın eline kuzu derisinden uzun bir eldiven taktı. Bilek kısmını düzleştirip dikkatle ilikleyince her ikisi birden, eldivenli o küçük ve simetrik ele hayranlıkla bakarak kendinden geçtikleri birkaç saniye yaşadı. Ama paranın harcanabileceği başka yerler de vardı.

Aynı sokakta birkaç mağaza ötede bir vitrinde bir dolu kitap ve dergi istiflenmişti. Bayan Sommers, hayatında başka güzel

şeylerin de olduğu önceki dönemlerinde düzenli okuduğu pahalı dergilerden iki tane satın aldı. Onları paket yaptırmadan elinde taşıdı. Yaya geçitlerinde de eteklerini yukarı kaldırılıyordu. Çorapları ve çizmeleri ve eline mükemmel oturan eldivenleri, duruşunda harika bir değişim yaratmıştı; kendine güven gelmiş, iyi giyinen çoğunluğa ait olduğunu hissetmeye başlamıştı.

Çok acıkmıştı. Başka zaman olsa, eve gidene kadar açlığın verdiği kıvrınmayı duymazdan gelirdi; evine vardığında da kendine bir fincan çay koyar ve hazırda ne varsa bir atıştırmalıkla karnını doyururdu. Ne var ki şu anda ona yol gösteren dürtüler, bunu yapmasına izin vermeyecekti.

Hemen köşe başında bir restoran vardı. O güne dek kapısından içeri adımını atmış dahi değildi; bazen önünden geçerken göz ucuyla içeri bakar, lekesiz masa örtülerini, ılık ılık kristalleri, şık ve zengin müşterilere yumuşak adımlarla yürüyerek hizmet eden garsonları izlerdi.

Restorana girerken korktuğu gibi olmadı, kimse görünüşünden dolayı şaşkınlık yaşamadı, donup kalmadı. Küçük bir masaya tek başına oturdu, bir garson hemen yanına gelerek ne arzu ettiğini sordu. Fazla bir şey istemedi; güzel ve hafif bir yemek –altı tane istiridye, tere otu soslu pirzola, tatlı, mesela *creme frappee* ve bir kadeh Ren şarabıyla en sonda küçük bir fincan da kahve– sipariş etti.

Siparişini beklerken eldivenlerini son derece ağır hareketlerle çıkarıp yanına koydu. Sonra bir dergi alıp karıştırmaya, birbirine yapışık sayfaları bıçağının kör tarafıyla kesmeye başladı. Her şey çok güzeldi. Masa örtüsü, dışarıdan görüldüğünden bile temizdi, kristal bardaklar da daha bir ışıltılıydı. Kendisi gibi küçük masalarda sessizce yemeklerini yiyen hanımlarla beyler onu fark

etmemişti. Yumuşak, ruhu okşayan bir mzık çalıyordu ve pencereden içeri tatlı bir rüzgâr giriyordu. Yemeğinden bir lokma aldı, dergisinden bir iki sayfa okudu, bal rengi şarabını yudumladı, ipek çoraplar içindeki ayak parmaklarını oynattı. Yiyip itiklerinin fiyatını hiç önemsemedi. Parayı garsona sayarak verdi, fazladan birkaç kuruşu da tepsiye koymayı ihmal etmedi; garson bunun üzerine kraliyet ailesinden bir prensesin nndeymişesine eğilerek kendisini selamladı.

Czdanında hâlâ para vardı ve bir sonraki isteğini belirleyen, gördüğü bir tiyatro afişi oldu.

Kısa süre sonra salondaydı, oyun başlamıştı ve salon kalabalıktı. Ama yer yer boş koltuklar da vardı ve yer gösterici kendisini o boş koltuklardan birine, çok gösterişli giyinmiş, zaman geçirmek ve rkş kıyafetlerini gösterip şekerleme yemek için gelmiş kadınların arasına oturttu. Tamamen oyunu ve oyuncularını izlemek için gelmiş çok kişi de vardı salonda. Bayan Sommers'tan başka, hali ve tavırlarıyla çevresindeki her şeye karşı bu derece saygılı, her anı sindirip tadını çıkarabilen kimse olmadığını söylemek mümkündü. Komik sahnelerde gülüyor, yanındaki rkş kadınla birlikte acıklı sahnelerde ağılıyordu. Hatta o sahnelerle ilgili kısa bir sohbet bile ettiler. Rkş kadın gözyaşlarını ve burnunu parlak, küçük ve parfümlü, kenarları dantelli mendiliyle sildikten sonra Bayan Sommers'a şeker kutusunu uzattı.

Oyun sona ermiş, mzık susmuştu, kalabalık salondan ayrılıyordu. Bir rüyanın sonu gibiydi. İnsanlar dört bir yana dağılıyordu. Bayan Sommers köşeye gitti, tramvayı beklemeye başladı.

Keskin bakışlı bir adam, tam karşısına oturmuş, onun küçük ve solgun yüzünü inceliyordu. Gördüklerine anlam vermekte

çok zorlanmıştı adam. Kadının gönlünden geçen o acı, yürek burkan dileği, tramvayın hiçbir yerde durmadan sonsuza dek gitmesi ve onu da beraber götürmesi dileğini de zaten ancak bir büyücü anlayabilirdi.

Altmış Dakikanın Hikâyesi

Bayan Mallard'ın kalp hastası olduğu bilindiğinden, kocasının ölüm haberini kendisine verenler son derece dikkatli davranmaya çalıştılar.

Haberi yarım yarım cümlelerle, lafı dolaştıra dolaştıra anlatarak kız kardeşi Josephine verdi. Kocasının arkadaşı Richard da orada, yanı başındaydı. Tren kazasının haberi gazete bürosuna geldiğinde, Brently Mallard'ın da adının ölenler listesinin başında bulunduğunu gören de oydu. İkinci bir telgrafla haberi doğrulatır doğrulatmaz, düşüncesiz birinden münasebetsiz bir şekilde duymalarından endişe ederek arkadaşının evine koşmuştu.

Bayan Mallard haberi, daha önce aynı haberi almış olan hemcinsleri gibi dinlememişti, yani olayın önemini kavramasını engelleyen duygusal bir felç geçirenler gibi. İlkın, kız kardeşinin kollarında ağlamıştı. Kendini biraz toparlayınca tek başına odasına çıkmıştı. Kimsenin peşinden gelmesine müsaade etmemişti.

Odasında, açık bir pencerenin karşısında rahat bir koltuk duruyordu. Kendini bu koltuğa bıraktı, üzerinde bedenini ezen ve ruhuna da sirayet etmiş benzeyen fiziksel bir yorgunluk vardı.

Pencereden dışarı bakınca, karşıdaki açıklıkta, ilkbaharın verdiği yeni canla titreşen ağaçların tepelerini görebiliyordu.

Havada yağmurun mis kokusu vardı. Caddeden, bir sokak satıcısının sesi geliyordu. Uzaklarda bir yerlerde birinin söylediği şarkının notaları kendisine kadar ulaşıyor, serçeler çatıların damlarında neşeyle şakıyordu.

Batı ufkunda, birbirinin üzerine yığılmış bulut kümelerinin arasından yer yer mavi gökyüzü görülmekteydi.

Başını koltuğun arkasına dayamıştı, zaman zaman bir hıçkırığın boğazına dayanıp kendisini sarsması dışında kıpırdamadan oturuyordu, ağlaya ağlaya uykuya dalmış ama uyuduktan sonra bile hıçkırmaya devam eden bir çocuğu andırıyordu.

Gençti; güzel ve huzurlu yüzündeki çizgiler, bastırılmışlığın ve bir çeşit gücün ifadesi gibiydi. O andaysa gözlerinde anlamsız, gökyüzünün bulutlar arasından görülen tutam tutam maviliklerinden birine sabitlemiş bakışlar vardı. Düşünce taşıyan bakışlar değildi bunlar. Düşünme yetisini yitirmiş gibiydi Bayan Mallard.

Bir şey ona doğru gelmekteydi ve o da bunu bekliyordu ama korkuyla. Neydi gelen? Bilmiyordu; kafa karıştıran bir şeydi. Gökyüzünden süzülüp, havayı dolduran sesler, kokular ve renklerden sıyrılıp, kendisine doğru gelişini hissedebiliyordu.

Göğsü körük gibi inip kalkıyordu. O şeyin kendisine sahip olmak için geldiğini biliyordu ve onu, iradesini kullanarak geri göndermek istiyordu; ama iradesi, narin beyaz elleri kadar güçsüzdü.

Bir ara hafifçe aralanmış dudaklarından fısıltıyla söylenmiş bir kelime çıktı. Soluğu yettiğince yineledi bu kelimeyi: “Özgürlük, özgürlük, özgürlük!” Gözlerindeki korku dolu boş ifade silindi. Şimdi ılık ılıdılar. Kalbi hızla çarpıyor, damarlarında dolaşan kan, vücudunun her hücresine sıcaklık ve rahatlık yayıyordu.

Duyduğu bu sevincin zalim bir sevinç olup olmadığını sorgulamaya devam etti. Ancak neden sonra, bir his ona böyle düşünmesinin saçmalık olduğunu söyledi ve o da aklından bu düşüncüyü çıkardı attı.

Ölümün sarmaladığı o kibar, narin elleri, kendisine daima sevgi ile bakmış o cansız, sabit, gri gözleri tekrar gördüğü zaman ağlayacağını biliyordu. Ama o acı dakikanın ardından, yalnızca kendine ait yıllar geleceğinin de farkındaydı. Kollarını açmış, onları kucaklamayı bekliyordu.

Bundan sonra onun için yaşayacak kimse olmayacaktı; kendisi için yaşayacaktı. Kadın ve erkeklerin, hemcinsine baskı yapmaya hakkı olduğuna dair kör inançlarından dayanak alarak kendi iradesini ezmeye kalkacak güçlü bir irade olmayacaktı. O kısa süreli aydınlanma ânında, ister iyilikten ister zorbalıktan olsun, her türlü baskının aynı derecede suç olduğunu fark etmişti.

Her şeye rağmen onu sevmişti... bazen. Çoğunlukla da sevmemişti. Ne önemi vardı ki bunun? Bir anda anlamıştı ki varoluşun en güçlü dürtüsü, insanın kendisi için, kendi bildiği gibi yaşamaktı. Aşk denen esrarın, bu bilgi karşısında ne hükmü olabilirdi ki?

“Özgürlük! Bedenin ve ruhun özgürlüğü!” diye fısıldamaya devam ediyordu.

Josephine dudaklarını anahtar deliğine dayamış, kardeşinden kapıyı açmasını rica ediyordu. “Louise, kapıyı aç lütfen; ne olur aç şunu. Gene kötü olacaksın. Ne yapıyorsun orada Louise? Tanrı aşkına aç şu kapıyı”

“Git buradan. Bana bir şey olmaz.” Açık pencereden odaya süzülen hayat suyunu yudum yudum içmekteydi Louise.

Önündeki güzel günlerin hayalini kuruyordu. Bahar günleri, yaz günleri, bütün günler onundu artık. Kısacık bir dua okuyup uzun bir ömür diledi. Oysa daha dün, uzun bir hayat sürmekten korkan bir insandı.

Sonunda kardeşinin ısrarlarına dayanamayarak kalkıp kapıyı açtı. Gözlerinde muzaffer bir ifade vardı, farkında olmadan bir zafer tanrıçası gibi yürüyordu. Kız kardeşinin beline sarılıp merdivenleri birlikte indiler. Richard aşağıda kendilerini beklemekteydi.

O sırada birisi anahtarla kapıyı açıyordu. İçeri giren, üzerinde uzun bir yolculuğun izlerini taşıyan, elinde valizi ve şemsiyesi ile Brently Mallard idi. Kazayla bir ilgisi yoktu, hatta kazadan haberi dahi yoktu. Josephine'in attığı çılgılık ve Richard'ın, onu karısından gizlemek için üzerine atılması karşısında sersemlemiş, adeta donmuştu.

Ama Richard çok geç kalmıştı.

Gelen doktorlar, Louise'in aşırı sevinçten dolayı geçirdiği kalp krizinden öldüğünü söylediler.

Pişmanlık

Matmazel Aurelie, kırmızı yanaklı, saçları kahverengiden griye dönmekte olan, boylu boslu biriydi. Azimli ve kararlıydı. Çiftliğinde dolaşırken başına bir erkek şapkası takar, hava soğuksa sırtına lacivert renkli eski bir asker parkası geçirir, kimi zaman da erkek botları giyerdi.

Matmazel Aurelie evlenmeyi asla düşünmemişti. Hiç âşık olmamıştı. Yirmi yaşındayken aldığı bir evlenme teklifini hiç düşünmeden reddetmişti, şimdi elli yaşındaydı ve bu yaptığından hiç pişmanlık duymuyordu.

Köpeği Ponto'yu, çiftliğinde çalışan ve kulübelerinde yaşayan zencileri, birkaç tavuk, inek ve katırı, yavru şahinlere ateş ettiği tabancasını ve dinini saymazsak bu dünyada yapayalnız yaşayan bir insandı.

Bir sabah Matmazel Aurelie kollarını kavuşturmuş veranda-sında dalıp gitmişken, uzaktan, çocukların oluşturduğu küçük bir kalabalık gözüktü, sanki yağmur gibi buluttan dökölüp gelmişlerdi. Beklenmedik bu durum Matmazel Aurelie'yi huzursuz etmişti. Bu çocuklar Matmazel Aurelie'nin en yakınında oturan ama aslında o kadar da yakın olmayan komşusu Odile'in çocuklarıydı.

Odile, sadece beş dakika önce dört çocukla çıkagelmişti. Kucağında küçük Elodie, elinden tutup sürüdüğü Ti Nomme ve peşinden isteksizce yürüyen Marceline ve Marcelette ile birlikte Matmazel Aurelie'nin karşısına dikilmişti.

Heyecan ve gözyaşları, genç kadının çehresinin güzelliğini bozmuştu. Komşu köydeki annesi ağır hastaydı ve yanına gitmesi gerekiyordu; kocası ise ona milyonlarca kilometre uzaktaymış gibi gelen Teksas'taydı ve arabacı Valsin, kendisini istasyona götürmek üzere katır arabasıyla bekliyordu.

"Başka çarem yok Matmazel Aurelie; tek yapmanız gereken bu ufaklıklara ben dönene kadar göz kulak olmanız. Tanrı aşkına, yapabileceğim başka bir şey olsa sizi kesinlikle rahatsız etmezdim. Onlara kendi çocuğunuzmuş gibi davranın Matmazel Aurelie; acımayın. Bunların içinde ben kafayı üşüttüm zaten, Leon da evde değil, gittiğimde annemi sağ bulabilecek miyim, onu da bilemiyorum." İşte Odile'in saydığı bütün bu gerekçeler, çocuklarından bir süre için alelacele ayrılmasını gerektiriyordu.

Onları, alçak tavanlı ve uzun evin verandasındaki el kadar bir gölgeye toplayıp gitti; beyaz gün ışıkları beyaz tahtaları deliyor; birkaç piliç, basamakların dibinde toprağı eşeliyor; bir tavuk cesaretle çıktığı verandada kibirle oradan oraya dolaşıyordu. Havada, karanfillerden yayılan hoş bir koku vardı ve uzaktaki çiçeğe dönmüş pamuk tarlalarından zenci işçilerin gülüşmeleri duyuluyordu.

Matmazel Aurelie dikkatle çocukları izlemekteydi. Sirtında gezdirdiği tombik kardeşi Elodie'nin ağırlığı altında sendeleyerek yürüyen Marceline'i eleştirel bir gözle inceledi. İçin için gözyaşı döken Marcelette'i ve Ti Nomme'un sesli isyanını aynı dikkatle izliyordu. Düşüncelere daldığı birkaç dakikadan sonra

kendisini topladı, görevlerine uyacak biçimde kafasında bir eylem planı hazırlamıştı. İşe onları doyurmakla başladı.

Matmazel Aurelie'nin yüklenmesi gereken sorumluluklar bundan ibaret olsaydı her şey çok kolaylaşırdı çünkü ambarlar ağzına kadar yiyecek doluydu. Ancak küçük çocuklar kuzulardan çok farklıydı; onlar, yiyeceğin yanında, Matmazel Aurelie'nin vermeye hazır olmadığı, hatta aklının ucundan bile geçirmediği bir şeye, yani ilgiye de gereksinim duyuyordu.

Matmazel Aurelie, ilk birkaç gün Odile'in çocuklarıyla uğraşmakta pek başarısızdı. Marcelette'le otoriter ve yüksek bir sesle konuşulduğunda ağladığını nereden bilebilirdi ki? Çocuğun huyu böyleydi. Ti Nomme, bahçedeki en güzel gardenyaları ve karanfilleri botanik açıdan incelemek amacıyla yolmasaydı çocuğun çiçek merakından da haberdar olma fırsatı bulamayacaktı.

Marceline, Matmazel Aurelie'ye akıl verdi: "Ona bunu yapmamasını söylemek yetmez Matmazel Aurelie. Onu bir sandalyeye bağlamanız gerekir. Yaramazlık yaptığında annem onu hep sandalyeye bağlar." Matmazel Aurelie'nin çocuğu bağladığı sandalye öyle rahat ve genişti ki Ti Nomme o sıcak öğle sonrasını güzel bir şekerleme yaparak geçirdi.

Akşam olunca, tavukları kümese kovalar gibi çocukların yataklarına gitmesini isteyince çocuklar anlamsız gözlerle kendisine baktılar. Yastık kılıfından çevrilmiş, kuvvetli bir el tarafından parçalanana kadar silkelenmiş minicik beyaz geceliklerinden veya odanın ortasına getirilen bir fıçı suda o minik, kirli ve güneşten kararmış ayaklarını yıkamalarından hiç bahsetmeyeceğiz. Bir de Matmazel Aurelie, Ti Nomme'un "Ağustosböceği"

veya “Ağaç Kurdu” masalını dinlemeden yahut Elodie’nin sallanmadan ve ninni söylenmeden de uyuyabileceğine kısa bir an için dahi olsa inandığında Marceline ile Marcelette’in neşeyle gülüşmeleri var.

Matmazel Aurelie ahçısına dert yanıyordu: “Ah Ruby Teyze, dört çocuğu idare etmektense bir düzine çiftliği idare etmeyi yeğlerdim. Ne korkunç bir şey bu böyle. Tam bir felaket! Aman kimse bana çocuk lafı etmesin.”

“Çocuklar hakkında fazla bir şey bilmeniz elbette beklenemez Matmazel Aurelie. Geçen gün çocukları gizlice seyrediyordum, anahtarlarınızla oynuyorlardı. Örneğin, anahtarlarla oynamak çocukları huysuz ve inatçı yapar, bunu biliyor muydunuz? Çocuk büyütürken böyle şeyleri bilmek icap eder.”

Matmazel Aurelie’nin, zamanında beş çocuk yetiştirip altısını toprağa veren Ruby Teyze’nin uzmanlık alanına giren bu derin mevzunun inceliklerini öğrenmek gibi bir niyeti yoktu. Yalnızca günü kurtarmaya yetecek bir iki annelik numarası öğrenmek istiyordu, o kadar.

Ti Nomme’un yapışkan parmakları Matmazel Aurelie’yi yıllardır giymediği önlüklerini bulup giymeye mecbur bırakmış, ayrıca çocuğun sevecen ve coşkun tabiatının bir ifadesi olan ıslak öpücüklerine de kendini alıştırmak zorunda kalmıştı. Pek nadiren kullandığı dikiş sepetini dolaptan indirmiş, yırtık ve söküklere çabucak dikmek için el altında bir yere koymuştu. Evin içinde ve dışında bütün gün yankılanan gülüşme, ağlama ve konuşma seslerine alışması birkaç gününü aldı. Elodie, sıcak ve tombik gövdesiyle kendisine sarılırken ve çocuğun ılık nefesi, küçük bir kuşun kanat çırpması gibi yüzüne çarparken rahatça uyuyabilmesi daha da zor oldu.

Fakat iki hafta sonra Matmazel Aurelie tüm bunlara iyice alışmış ve yakınmaktan vazgeçmişti.

Ve Matmazel Aurelie bir akşamüstü, sığırların otladığı tarlaya bakarken Valsin'in mavi katır arabasının uzaktan gelişini gördüğünde aradan iki hafta geçmişti. Odile, arabada dimdik oturuyordu. Araba yaklaştığında, genç kadının aydınlık yüzünde bu gelişin mutlu bir geliş olduğu okunabiliyordu.

Ne var ki bu beklenmedik geliş, Matmazel Aurelie'nin kuvvetli bir yürek çarpıntısı hissetmesine yol açtı. Çocukların bir araya toplanması gerekiyordu. Ti Nomme neredeydi? İleride sundurmanın yanında çakısını biliyordu. Ya Marceline ile Marcelette? Verandanın bir köşesinde bez bebeklerine yeni elbiseler hazırlıyorlardı. Elodie ise Matmazel Aurelie'nin emin kollarındaydı, annesini getiren mavi arabayı tanıyınca sevinçle bağırdı.

Ve şimdi yaşanan bu heyecan sona ermiş, gitmişlerdi. Onlar gidince ortalık nasıl da sessizleşmişti. Matmazel Aurelie verandasında durmuş bakıyor ve dinliyordu. Günbatımının kızılığı ve mavi-gri renkli alacakaranlık, tarlaların ve yolun üzerine mor bir buğu indirmiş, mavi arabayı Matmazel Aurelie'nin gözlerinden saklamıştı. Tekerleklerin gıcırtısını da artık işitemiyordu. Ama çocukların mutlu, tiz çılgınlıklarını hafiften duyabiliyordu.

Eve girdi. Kendisini bekleyen bir yığın iş vardı, çocuklar arkalarında hazin bir dağınıklık bırakmışlardı; ama ortalığı toparlamakta acele etmedi. Matmazel Aurelie masanın yanındaki bir sandalyeye oturdu. Yalnız benliğini kuşatmaya başlayan akşam gölgelerinin doluştuğu odaya telaşsız gözlerle baktı. Başını

koluna yasladı ve ağlamaya başladı. Ağladı, ağladı! Ama kadınların ağladığı gibi usul usul değil. Ruhunu yırtan hıçkırıklarla, bir erkek gibi ağladı. Ponto'nun elini yaladığını fark etmedi bile.

Akadya Balosu

Bobinot, o irikıyım, kahverengi saçlı, güzel yaradılışlı Bobinot, Calixta'nın da geleceğini bal gibi bilse de baloya kesinlikle gitmek niyetinde değildi. Balolara gitmek yürek ağrısından başka bir şey getirmiyordu, ayrıca bir dahaki cumartesi akşamı gelene kadar insan çalışma şevkini de yitiriyor, o gün geldiğindeyse sızılar bir kez daha başlıyordu. Ne diye Ozeina'yı sevmiyordu, neden hemen yarın gidip nikâhı basmıyordu; veya neden Fronie'yle ya da bir düzine adaydan herhangi biriyle evlenmiyordu da tutup o İspanyol cadalozuna kafayı takmıştı? Calixta'nın narin ayakları Küba topraklarına basmış değildi ama annesininkiler basmıştı, dolayısıyla onun da kanında İspanyolluk vardı. O nedenle, çayırın insanları kendi kızları veya kız kardeşleri yapmış olsa affetmeyecekleri şeyleri onda affetmişlerdi.

Bobinot, gözlerini düşündü –ah o gözler! eli ayağı kesildi– böyle baygın bakan, masmavi, bir erkeğin gözlerine çevrildiğinde ona bu kadar acı çektirebilecek başka bir çift göz daha bulunamazdı; bir melezin saçlarından daha beter buklelenmiş lepiska saçlarının kendi yüzüne düştüğünü hayal etti; geniş, tebessümlü ağzını, hokka burnunu, dolgun vücudunu; bir

kontralto için yazılmış yoğun duygularla bezeli bir şarkıyı andıran, içinde, Akadya çayırılarında ona numaralar öğretebilecek başka kimse olmadığından ancak ve ancak Şeytan tarafından öğretilmiş olabilecek bir ahenk barındıran sesini düşündü. Bobinot, şeker kamışı tarlasını sürerken tüm bunları geçiriyordu aklından.

Geçen yılki Meryem Ana Yortusu'na gittiğinde Calixta'nın bir rezalete karıştığına dair birtakım söylentiler bile vardı ama bundan söz etmeye lüzum yoktu. Kimse bilmiyordu. "Ne de olsa İspanyol," diye hoşgörölü omuz silkmelerle gülüp geçiştiriyordu çoğu. Yaşlı adamlar pipolarını üflerken, eski günlerin hatıralarını yâd edip "İyi köpek, cinsinin özelliklerini sergiler," diye mırıldanıyordu. Kimse bunu mesele etmemişti, Fronie hariç; bir pazar günü ayinden sonra kilisenin merdivenlerinde Calixta'yla kapıştıklarında Fronie bu meseleyi onun yüzüne vurmuştu. Calixta, ona lafını esirgemedi küfürler edip yüzünü tokatlamıştı. Fronie de tokada tokatla karşılık vermiş, "Al sana, pislik", "Seni yılan, defol" gibi sözler havada uçuşmuştu, sonunda rahip araya girip ikisini barıştırmıştı. Bobinot, tüm bunları düşünüp baloya gitmeme kararı aldı.

Ne var ki öğleden sonra Friedheimer'in dükkânına koşum zinciri almaya gittiğinde birinden Alcee Laballiere'in de baloya geleceğini duydu. Artık onu kimse tutamazdı. Eğer bu yakışıklı genç çiftçi ara sıra yaptığı gibi baloya gelecek olursa neler olabileceğini bilmiyordu. Alcee'nin neşesi yoksa sadece birkaç el iskambil oynayabilirdi; veya koridorlarda yaşlı adamlarla hasattan ve siyasetten sohbet edebilirdi. Ama kesin olarak ne olacağını bilebilmenin yolu yoktu. Bir iki kadehten sonra şeytan dürtebilirdi –Bobinot, kırmızı bandanasıyla alnındaki teri silerken bunları

düşünüyordu– Calixta’nın bir bakışı, ayak bileğinin bir an için görünmesi, eteğinin fırıl fırıl dönüşü de aynı şeyi yaptırabilirdi. Evet, baloya Bobinot da gidecekti.

O yıl Alcee Laballiere, 350 hektarlık alana çeltik ekmişti. Toprağa hatırı sayılır bir parayı gömmüştü gömmesine ama verimin müthiş olacağı belliydi. Yaşlı Madam Laballiere, beyaz *volante* siyle koridorlarda bir yelkenli gibi süzülüyor, bir yandan da kafasından bir sürü şey geçiriyordu. Vaftiz kızı Clarisse de ona yardımcı oluyor, birlikte sonu gelmez hayaller kuruyorlardı. Alcee, o zamanlar eşek gibi çalışıyordu; kendini öldürmüyorsa bu, çelik gibi bir yaradılışa sahip olmasındandı. Tarladan yorgun argın ve beline kadar ıslanmış halde gelmesi günlük rutiniydi. Ziyaretçi olup olmaması umurunda değildi; onlarla Clarisse ve annesi ilgilenirdi. Hemen her zaman misafirleri olurdu: Genç kadın ve erkekler, birkaç saat uzaktaki şehirden, güzeller güzeli akrabasını görmeye gelirdi. Çok daha uzaklardan gelinip de görülmeye layık bir güzeldi. Bir zambak kadar narin, günebakan kadar dayanıklı, bataklıkta yetişen sazlıklar gibi ince, uzun, zarifti. Bir soğuk bir lütufkâr bir zalim, Alcee’yi sinirlendiren her şey vardı onda.

Ziyaretçileri hep süpürüp uzaklaştırmak isterdi. Her şeyden çok da kadınlar gibi ellerindeki yelpazeyle yellenen, hamaklarda sallanan erkekleri sepetlemek, onları nehre kadar sürüp suya atmak istiyordu, ama tabii bu cinayet olurdu. İşte Alcee böyle biriydi. Çeltik tarlasından kan ter içinde döndüğü o gün herhalde kafayı üşütmüş olmalıydı ki Clarisse’i kollarından yakalayıp yüzüne, soluk soluğa, aşk dolu sımsıcak sözler savurdu. O güne dek kimse Clarisse’e aşkını böyle ilan etmemişti.

Clarisse, en ufak bir titreme belirtisi göstermeden, gözlerini Alcee'nin gözlerine dikerek bağırdı: "Mösyö!" Alcee'nin elleri düştü, onun sakın ve berrak gözleri karşısında bakışlarını çevirdi.

Clarisse, onu küçümseyen bir tonla "Olacak şey mi?!" diye mırıldandı, dönüp Alcee'nin perişan ettiği elbisesini dikkatlice düzeltmeye koyuldu.

Bu olay, bir hortumun çeltik tarlasını keskin bir orak gibi biçip perişan etmesinden bir veya iki gün önce yaşandı. Korkunç bir şeydi, hiçbir uyarıda bulunmadan öyle hızlı gelip vurdu ki bir okunmuş mum veya palmiye yaprağından yapılma, kutsanmış bir haç yakmaya fırsat bile vermedi. Yaşlı madam, saklayıp gizlemeden ağlıyor, New Orleans'taki oğlu Didier'nin aynı koşullarda yapacağı üzere tespih çekiyordu. Böyle bir şey Natchitoches'taki Laballiere pamuk çiftliğinin başındaki Alphonse'un başına gelseydi, ikinci bir fırtına olur, etrafına birkaç gün hayatı çekilmez kılardı. Ama Alcee bu talihsiz olay karşısında farklı bir tutum benimsedi. Hasta ve moralsiz görünüyor, hiç konuşmuyordu. Suskunluğu korkutucuydu. Clarisse'in kalbindeki katılık, merhametine yenik düştü; ancak Alcee'yi yumuşak, tatlı sözlerle teselli etmek istediğinde Alcee bunu yine suskun bir kayıtsızlıkla karşıladı. Clarisse ve vaftiz annesi daha sonra birlikte sarılıp tekrar ağlamaya başladılar.

Bir iki akşam sonra Clarisse, yatmadan önceki duasını etmek ve mehtabı izlemek için penceresinin önüne gidip dizleri üstüne çöktüğünde Alcee'nin siyahi uşağı Bruce'un, efendisinin binek atını sessizce çakıllı patikanın bitişiindeki çimenliğin kıyısından çekerek götürdüğünü gördü, sonra bir yere gelince durdular, Bruce, atın dizginlerini elinde tutuyordu. Derken altındaki odadan

Alcée'nin dışarı çıktığını duydu. Sütunlu ön girişi çaprazlamasına geçti, gölgelerin arasından sıyrılıp çıktı, ay ışığıyla aydınlanan alanı kat ederek yoluna devam etti. Clarisse, Alcee'nin elinde tıka basa doldurulmuş bir çift eyer heybesi gördü. Heybeleri hayvanın sırtına attı, vakit yitirmeden ata bindi, Bruce ile kısa bir süre konuştular ve çakıllı patikanın çıkaracağı sesi –uşağın aksine– hiç dert etmeden hızla uzaklaşıp gözden kayboldu.

Clarisse, Alcee'nin gece yarısı çiftlikten böyle gizlice kaçıp gitme huyu olduğunu bilmiyordu. Eğer o heybeleri görmeseydi, tekrar yatağına yatar, meraklanabilir, kötü rüyalar görmeye devam ederdi. Ancak sabırsızlık ve kaygısına engel olamadı. Kori-dora açılan oda kapısına seğırtti, dışarı çıkıp usulca yaşlı zenciye seslendi.

“Aman Tanrım! Bayan Clarisse! Karanlıkta orada sizi öyle görünce hayalet filan sandım.”

Geniş merdivenleri yarısına kadar çıktı. Clarisse yukarıda, merdivenlerin başında duruyordu.

“Bruce, Mösyö Alcee nereye gitti?”

Bruce, renk vermek istemiyordu. “Bilmiyorum ki. Herhalde görülecek bir işi var.”

Clarrise, çıplak ayağını yere vurarak tekrar sordu: “Mösyö Alcee nereye gitti? Sakın yalan söylemeye, saçma bir cevap vermeye yeltenme, Bruce.”

“Size yalan söylemek ne haddime, Bayan Clarisse. Bay Alcee, bir anda fırladı gitti.”

“Nereye gitti? Nereye diyorum! Tanrım, bana sabır ver! Yürü git, haydi!”

Zenci, merdiven korkuluğuna yaslanıp anlatmaya başladı. “Odasında kıyafetlerini fırçalıyordum. Hiç konuşmuyordu.

Moralsizdi. ‘Hasta mısınız, Bay Alcee?’ diye sordum. ‘Öyle mi dersin?’ diye cevap verdi. Kalktı, aynada kendine baktı. Derken kinin şişesini açıp bardağı doldurdu. Üstüne odasındaki viski-den koyup tek nefeste hepsini içti. Böylece dışarıda ıslandığı için hasta olmaktan korunacağını düşünüyordu.”

“‘Hasta olmam’ dedi. Sonra kavga edecekmiş gibi bir hal aldı. ‘Meşhur boksör John L. Sullivan hariç herkesle yumruk yumruğa dövüşürüm’ diye devam etti. ‘Ama yüce Tanrı ve bir kadın bana karşı güç birliği yaparsa o beni aşar.’ Yakasındaki, aslında orada olmayan bir lekeyi fırçalarken ‘Aynen öyle efendim, sizin sadece biraz dinlenmeye ihtiyacınız var’ dedim. ‘Hayır, flört etmek, gönül eğlendirmek istiyorum. İstedğim şey asıl bu ve bunu da elde edeceğim’ dedi. İşte böyle dedi. Hiç üzölmeyin efendim. Baloya gidiyor. Ah, efendim, sinekler arı gibi ayaklarınıza üşüşmüşler!”

Sivrisinekler Clarisse’in ayaklarına acımasızca hücum ediyordu gerçekten. Zenci konuşurken bilinçsizce bir ayağını diğere sürterek kaşınıyordu.

Kendi kendine, küçümseyen bir sesle mırıldandı. “Akadya Balosu, demek! Hah! Harika. Bir Laballiere’e yakışan bir davranış. İçi kıyafet dolu heybeye demek onun için ihtiyacı varmış, baloya gidiyormuş beyimiz!”

“Ah, Bayan Clarisse, lütfen sakin olun, yatıp uyuyun. Birkaç haftaya döneceğini söyledi. Bana dediklerinin çoğunu size aktardım. Genç bir kızı görecekmış.”

Clarisse başka bir şey demedi, aniden dönüp eve girdi.

Bruce uzaklaşırken kendi kendine söyleniyordu. “Seni aptal zenci! Ağzında bakla ıslanmaz mı senin!”

Alcee baloya tabii ki çok geç ulaşabildi. Gece yarısı servis edilen tavuklu çorbaya geç kalmıştı.

Salon dedikleri, alçak tavanlı büyük odada üç kemancının çaldığı müzikler eşliğinde dans eden bir dolu kadın ve erkek vardı. Salonun etrafında çok sayıda geniş galeri yer alıyordu. Odalardan birinde asık suratlı adamlar kâğıt oynuyordu. “Çocuk parkı” denen bir başka odada bebekler uyuyordu. Bir Akadya Balosu’na beyaz tenli herkes katılabilirdi ama mutlaka limonata, kahve ve tavuklu çorbanın parasını ödemeliydi. Ayrıca orada kesinlikle bir Akadyalı gibi davranmalıydı. Bu baloyu Grosboeuf düzenlemişti. Artık orta yaşa gelmiş biri olarak gençliğinden beri bu baloları düzenliyordu. Tüm bu balolarda yalnızca bir kere sorun yaşanmıştı, onun da müsebbibi orayla, o baloyla hiç alakaları olmayan Amerikalı demiryolu işçileriydi. Grosboeuf onlar için “Lanet olası demiryolcular,” demişti.

Alcee Laballiere’in balodaki varlığı, başına gelen felaketten sonra soğukkanlılığını koruyabildiği için ona hayranlık duyan erkekler arasında bile heyecana yol açtı. Laballiere’lerin zenginliklerini, ülkenin doğusunda varlık sahibi olduklarını, keza şehirde de variyetlerinin olduğunu biliyorlardı elbette. Ama öyle ağır bir darbe alıp da ayakta kalabilmek felsefi olarak büyük kuvvet isterdi. Paris gazetesi okumayı alışkanlık edinmiş, birçok mesele hakkında bilgi sahibi yaşlı bir bey, neşeyle, Alcee’nin tarzını pek şık bulduğunu söyledi herkese. Boulanger’den bile daha gösterişli olduğu söylenebilirdi. Evet, gerçekten de dediği doğru olabilirdi.

Fakat dışarıdan bakanlara göstermediği, o gece için çirkin şeyler planladığıydı. Bir tek zavallı Bobinot, belli belirsiz bir şeyler hissediyordu. Yanındaki Akadyalı bir çiftçiyle gülüşüp

konusurken Alcée'nin davetli topluluğuna bakan afili gözlerinde şeytani bir ışıltı yakalamıştı.

Bobinot sıradan, sarsak bir tipti. Erkeklerin çoğu öyleydi. Ama genç kadınlar çok güzeldi. Alcee yanlarından geçerken ona kilitlenen gözler, serin çayırda otlayan ineklerinki gibi kocaman, koyu ve yumuşaktı.

Ama balonun en güzeli Calixta'ydı. Beyaz elbisesi o kadar fiyakalı veya Fronie'ninki kadar güzel dikilmiş değildi (Calixta ve Fronie, kilise merdivenlerindeki saç saç baş başa kavgalarını unutup tekrar arkadaş olmuştu), ayakkabıları da Oziena'nınkilerin yanına bile yaklaşamazdı; son baloda kırmızı yelpazesini kırdığı için mendiliyle yelleniyordu ve halalarıyla amcaları ona yeni bir yelpaze vermeye pek hevesli değildi. Ancak bütün erkekler hemfikirdi: O akşam hiç olmadığı kadar güzeldi Calixta. O coşku, o serbestlik, o kıvrak, zekice espriler!

"Hey, Bobinot! Neyin var? Madam Tina'nın bataklığa batmış ineği gibi ne dikiliyorsun öyle?"

Bu iyi bir şeydi. Zihni başka şeylere odaklandığından dans figürlerini unutan Bobinot için bu mükemmel bir hamle oldu ve herkes kahkahalarla gülmeye başladı. Bobinot kızmadı. O da onlara katıldı. Calixta'nın ilgisini bu şekilde çekebilmek, hiç çekememekten daha iyiydi ne de olsa. Ama köşede oturan Madam Suzonne, yanındaki kadına "Ozeina da böyle saçma sapan hareketler yaparsa katır arabasına bindirip hemen eve sepetlerim," diye fısıldıyordu. Kadınlar, Calixta'nın her yaptığını onaylamazlardı.

Zaman zaman dansa ara veriliyordu; çiftler, soluklanmak için galerilere akın ediyorlardı. Ay, batı ufkunda iyiden iyiye soluklaşmıştı, doğu ufkundaysa şafağa dair hiçbir belirti görülmü-

yordu. Bu soluklanmalardan birinin sonunda, dans eden çiftler ara verdikleri kadrile yeniden başladıklarında Calixta onlarla birlikte değildi.

Yanında Alcee, gölgelerde bir bankta oturuyordu. Çok aptalca hareket ediyorlardı. Alcee, Calixta'nın parmağındaki basit bir altın yüzüğü çıkarmaya kalkmıştı, sırf eğlencesine; geri takmaktan başka yapabileceği bir şey yoktu çünkü. Ama Calixta, elini yumruk yapıp sıkmıştı. Alcee, Calixta'nın elini açmak çok zormuş numarası yapıyordu. Elini eline aldı. İkisi de bunu unutmuş gibiydi. Kızın küpesiyle oynuyordu; ince, hilal biçimli bir küpe, Calixta'nın küçük, kahverengi kulağında sallanmaktaydı. Tokadan kurtulmuş bir tutam saçını yakaladı, tıraşlı yüzüne sürdü Alcee.

Genç kuşak olduklarından İngilizce konuşmayı tercih ediyorlardı. "Calixta, hani geçen yıl yortuda olanlar..."

"Mösyö Alcee, bana yortu demeyin. Yortu lafı duymaktan artık içim şişti."

"Biliyorum, evet. Aptallar! Sen yortuya gittin diye ve ben de yortuya gittim diye birlikte gitmişiz gibi anlatıyorlar. Ama yortu da güzeldi, değil mi Calixta?"

Bobinot'nun salondan çıktığını gördüler, aydınlık holde bir süre dikildi, huzursuz gözlerle karanlığı araştırıyordu. Onları görmemişti, ağır adımlarla tekrar binaya girdi.

"Bobinot seni arıyor. Zavallı Bobinot'yu delirteceksin. Onunla bir gün evlenir misin Calixta?"

Calixta, "Hayır diyemem," dedi, elini kurtarmaya çalıştı; Alcee, bunun üzerine Calixta'nın elini daha bir güçlü sıktı.

"Ama Calixta, Meryem Ana Yortusu'na gideceğini sen söylemiştin ya. Sırf onlara nispet yapmak için hani?"

“Yo, hayır, öyle bir şey çıkmadı ağzımdan. Hayal görmüş olmalısınız.”

“Bana demişsin gibi gelmişti. Neyse, ben şehre gideceğim.”

“Ne zaman?”

“Bu gece.”

“Acele etseniz iyi olur. Neredeyse gün doğacak.”

“Yarın da gidebilirim.”

“Orada ne yapacaksınız?”

“Bilmem. Kendimi göle atarım belki; amcanı ziyaret etmek üzere sen de gelirsen başka.”

Calixta’nın algıları bulanmıştı; Alcee’nin dudakları, bir gülün dokunuşu gibi kulağına değdiğindeyse algıları onu tamamen terk ettiler.

“Bay Alcee! Oradaki Bay Alcee mi?” Bu kalın, boğuk ses, bir zenciye aitti; ikilinin oturduğu merdivenin korkuluklarına tutunmuş duruyordu.

Alcee “Ne öğrenmek istiyorsun?” dedi sabırsız bir sesle. “İki dakika rahat kalamayacak mıyız?”

Adam, “Sizi her yerde arıyordum,” dedi. “Yolda biri var, dut ağacının orada, sizi bir dakika görmek istiyor.”

“İsterse Hz. Cebrail gelsin. Bir daha buraya gelip gevezelik yaparsan kafanı kırarım, ona göre.” Zenci, bunun üzerine homurdanarak gitti.

Alcee ve Calixta birlikte gülüştüler. Calixta şimdi daha bir uysaldı. Kısık sesle konuşmaya ve usul usul gülüşmeye devam ettiler, âşıklar gibi.

“Alcee! Alcée Laballiere!”

Bu ses zenciye ait değildi. Alcée’nin bedenine elektrik şoku gibi girip çıkan bir sestir bu, ayağa dikivermişti.

Binici kıyafeti içindeki Clarisse, az önce zencinin durduğu yerde karşlarına dikilmişti. Alcee'nin düşünceleri, rüya görürken aniden uyandırılan biri gibi allak bullak oldu. Kuzini gecenin bir vakti baloya geldiyse önemli bir mesele söz konusuydu.

“Clarisse, bu ne demek, ne oluyor?” diye sordu.

“Evde bir şey oldu. Gelmen lazım.”

“Anneme mi bir şey oldu?” Paniklemişti.

“Hayır, büyükanne iyi, uyuyor. Başka bir şey oldu. Korkulacak bir şey değil ama gelmen lazım. Haydi Alcée, gidelim.”

Yalvarmasına gerek yoktu aslında. O sesin sahibiyle Alcée dünyanın her yerine giderdi.

Clarisse, bankta oturan kızı o anda fark etti.

“Ah, sen misin Calixta? Nasılsın şekerim?”

“İyiym, ya siz, matmazel?”

Alcee, alçak boylu merdiven korkuluğunun üstünden atlayıp, tek söz etmeden Clarisse ile birlikte yürümeye başladı, Calixta'ya bir dönüp bakmadı bile. Onu orada bıraktığını unutmuştu. Clarisse, Alcee'ye bir şeyler fısıldadı, bunun üzerine o da dönüp “İyi geceler, Calixta,” dedi, korkuluğun demirleri arasından elini uzattı. Calixta ise o eli görmemiş gibi yaptı.

“Burada bir başına oturmuş ne yapıyorsun Calixta?” Onu orada tek başına bulan Bobinot sormuştu bu soruyu. Dans eden çiftler henüz dışarı çıkmamıştı. Doğru ufkundan parlamaya çalışan soluk, kurşuni renkli ışıktaki perişan gözüküyordu Calixta.

“Oturuyorum işte. Sen git de çocukların odasında Olisse Hala'yı bulup şapkamı rica et. O yerini biliyor. Eve gitmek istiyorum ben.”

“Nasıl geldin?”

“Cateaus'la birlikte yürüyerek geldik. Ama artık gidiyorum. Onları beklemeyeceğim. Çok yorgunum.”

“Seninle gelebilir miyim Calixta?”

“Sen bilirsin.”

Birlikte tarlaların kenarından yürüyerek çayırı geçtiler, belli belirsiz aydınlanmış havada düşe kalka yürüdüler. Bobinot, Calixta'ya eteğini kaldırmasını söyledi; ıslak otları elleriyle tuttuğu için elbisesi kirleniyordu.

“Boş ver; nasılsa yıkanacak. Bobinot, bana hep benimle evlenmek istediğini söyledin. Eğer gerçekten istiyorsan, olur yani.”

Akadyalı delikanlının, toprak rengine dönmüş cefakâr yüzünde, müthiş bir saadet ışıltısı parlayıverdi o anda. Mutluluktan konuşamadı. Sözler boğazında düğümlendi kaldı.

Calixta, onun bu sessizliği karşısında yalandan gücenmiş gibi, “Aman iyi, istemiyorsun madem,” diye söylendi.

“Hey güzel Tanrım! Bu lafına çok kızarım bak. Gerçekten böyle düşünmüyorsun, değil mi Calixta? Yine mi fikrini değiştireceksin?”

“Henüz sana pek fazla bir şey demişliğim yok, Bobinot. Ciddiyim ben.” Elini uzattı, anlaşmayla sonuçlanmış bir pazarlığın tarafı iki erkek gibi el sıkıştılar. Bobinot, mutluluktan havalara uçmuştu, Calixta'dan kendisini öpmesini istedi. Calixta da, geceki eğlencenin yorgunluğundan çirkinleşmiş denebilecek yüzünü çevirip gözlerini Bobinot'nun gözlerine dikti.

“Seni öpmek istemiyorum, Bobinot,” deyip tekrar başını çevirdi, “bugün olmaz. Başka zaman. Yüce Tanrım, hâlâ mutlu değil misin?”

“Mutluyum, Calixta.”

Ağaçların arasından atla ilerliyorlardı, Clarisse’in eyeri çözüldü, Alcee’yle birlikte inip eyeri yeniden bağladılar.

Alcee, yirminci kez evde ne olduğunu sordu.

“İyi de Clarisse, anlatsana. Talihsiz bir şey mi oldu?”

“Yüce Tanrım! Sadece bana bir şey oldu, tamam mı!”

“Sana mı?”

“Dün gece gittiğini gördüm, Alcee. O heybelerle birlikte,” diye, biraz da tereddütlü, anlatmaya başladı. Bir yandan da eyerinin bir yerini düzeltmeye çabalıyordu. “Bruce’tan öğrendim. Baloya gittiğini, haftalarca dönmeyeceğini söyledi. Meryem Ana Yortusu’na gitmiş olabileceğini düşündüm ve çıldırdım. Hemen bu gece geri dönmezsen bir daha tahammül edemem dedim.”

Bunları derken, başını eyerin üzerindeki koluna gömmüştü.

Alcée, “Acaba bu aşk mı?” diye düşünmeye başlamıştı. Ancak buna inanmaya başlamadan önce Clarisse’in ona bizzat söylemesi gerekirdi. Ona söylediğinde de Evren’in yüzünün değiştiğini düşündü – tıpkı Bobinot gibi. Geçen haftaki hortum onu neredeyse perişan etmemiş miydi? Hortum şu anda kocaman bir şaka gibi geliyordu oysa. Daha bir saat önce küçük Calixta’nın kulağına öpücük konduran, saçma sözler fısıldayan oydu. Şimdiyse Calixta ona masal gibi geliyordu. Dünyadaki tek büyük

gerçek, Clarisse'in şimdi tam karşısında, ona kendisini sevdiğini söylemesiydi.

Uzaktan seri tabanca sesleri duydular fakat oralı olmadılar. Bunu yapanların, balonun bitişini haber vermek için bahçeye çıkıp tabanca sıkarak zenci müzisyenler olduğunu biliyorlardı.

Fırtına

I

Yapraklar öyle hareketsizdi ki Bibi bile yağmur yağacağını düşünüyordu. Bobinot, küçük oğluyla büyük adammış gibi sohbet etmeye alışkındı, çocuğun dikkatini, batıdan korkutucu gök gürültüleri eşliğinde koşturarak gelen kara bulutlara çekti. Friedheimer'ın bakkal dükkânındaydılar ve fırtına geçene dek orada kalmaya karar verdiler. Kapının hemen yanındaki iki boş fiçinin üzerine oturdular. Bibi dört yaşındaydı ve çok zeki bir çocuğa benziyordu.

Gözlerini kırpıştırarak, “Annem çok korkucak,” dedi.

Bobinot, kendinden emin bir şekilde, “Kapıyı, pencereleri sıkı sıkı kapatacaktır. Belki bu akşam Sylvie de ona yardım etmeye gelmiştir,” diye karşılık verdi.

Bibi, ince çocuk sesiyle, “Sylvie yok, gelmeyecek. Dün gelmişti,” dedi.

Bobinot ayağa kalkıp tezgâha gitti, bir kutu karides satın aldı; Calixta karidesi çok severdi. Fırtına tüm şiddetiyle patlarken, elinde karides kutusu, fiçinin üzerindeki yerine tekrar tünedi.

Fırtına, ahşap dükkânı temellerinden sarsıyor, uzaklardaki tarlaların tozunu toprağını havaya savuruyordu. Bibi, minik elini babasının dizine koydu; korkmuyordu.

II

Calixta, evde, onların güvenliği konusunda bir telaş hissetmiyordu. Pencere kenarında oturmuş, makinesiyle harıl harıl dikiş dikiyordu. Öyle meşguldü ki yaklaşan fırtınayı fark etmemişti. Ama oda ona çok sıcak geliyor, sık sık yüzünde beliren ter damlalarını silmek için durmak zorunda kalıyordu. Beyaz elbisesinin yakasındaki düğmeleri çözdü. Hava giderek kararıyordu; aniden durumu fark etti ve pencerelerle kapıları kapatmak için ayağa fırladı.

Bobinot'nun bayramlık takımını kuruması için ön taraftaki küçük verandaya asmıştı ve yağmur yağmadan önce onları toplamak için acele ediyordu. Dışarı çıktığı anda Alcee Laballiere'in atıyla kapıya geldiğini gördü. Evlendiğinden beri onu pek görmemişti ve her gördüğünde de yanında mutlaka biri vardı. Bobinot'nun ceketi elinde öylece duruyordu; iri yağmur damlaları düşmeye başlamıştı. Alcee atını, evin yan tarafındaki çıkıntının altına kadar sürdü, civcivler ve tavuklar da yağmurdan korunmak için çıkıntının altına sığınmışlardı, köşede bir de harman makinesi duruyordu.

Alcee, "Fırtına geçene kadar verandanda beklememin mahzuru var mı, Calixta?" diye sordu.

"Mösyö Alcee, gelin tabii."

Hem adamın sesi hem kendi sesi bir rüyadan uyandırır gibi

ürküttü Calixta'yı, Bobinot'nun yeleğini sımsıkı kavradı. Verandaya çıkan Alcee, pantolonu ve ani bir rüzgârla uçup gitmek üzere olan Bibi'nin örgü ceketini yakaladı. Dışarıda kalmak niyetinde olduğunu söylediye de dışarıda olmanın onu fırtınaya karşı korumasız bırakacağı açıktı: Yağmur sicim gibi yağıyor, tahtaları dövüyordu ve Alcee içeri girip kapıyı arkasından kapadı. Yağmur ve rüzgâr öyle şiddetliydi ki suyu dışarıda tutmak için kapının altına bez koymak gerekti.

Calixta, bir çuvalı elinde yuvarlayıp katlarken "Bu nasıl yağmur böyle! En az iki yıldır böylesini görmedim!" dedi, Alcée de çuvalı kapının altına iyice sıkıştırmasına yardım etti.

Beş yıl önce evlendiği günden bu yana hafifçe kilo almıştı ama enerjisi ve canlılığı ilk günkü gibiydi. İnsanın içine işleyen masmavi gözleri vardı; sarı saçları yağmur ve rüzgârda dağılsa da şakakları ve kulaklarının etrafındaki lüleleri bozulmadan kalabilişti.

Rüzgâr, levhalarla kaplı alçak çatıya şiddetle vuruyordu, adeta içeri girip onları suyla boğmakla tehdit eder gibiydi. Oturma odası ve çamaşır odası olarak da kullanılan yemek odasıydılar. Bitişikte Calixta'nın yatak odası vardı, Bibi'nin yatağı Calixta'nınkinin yanındaydı. Odanın kapısı açıktı, içrideki büyük beyaz yatak ve kapalı panjurla oda loş ve gizemli görünüyordu.

Alcee, sallanan sandalyelerden birine kendini bıraktı, Calixta da, gergin bir tavırla, dikmekte olduğu keten çarşafın yere dökülmüş kısmını toplamaya girişti.

"Böyle devam ederse, korkarım nehir taşar!" dedi yüksek bir ses tonuyla.

"Nehirle ne işin var?"

“Çok işim var. Bobinot ile Bibi, şimdi bu fırtınada, dışarıda bir yerdeler, tabii Friedheimer’ın bakkalından ayrılmadırlarsa başka!”

“Calixta, umalım ki Bobinot, böyle bir fırtınada dışarı çıkmayacak kadar akıllı olsun.”

Calixta, pencerenin önüne gidip çok huzursuz bir ifadeyle dışarı baktı. Buğulanmış camı eliyle sildi. Boğucu bir sıcak vardı. Alcee kalkıp onun yanına gitti, omzunun üzerinden dışarı baktı. Yağmur oluk oluk yağıyordu, uzaktaki kulübeler neredeyse görünmez olmuş, orman gri renkte bir pusla kuşatılmıştı. Işık oyunlarının ardı arkası kesilmiyordu. Arazinin sınırındaki bir tespihağacına yıldırım düştü. Gözle görünen her yeri kör edici bir aydınlık doldurdu ve yıldırımın yarattığı gümbürtü, üzerinde durdukları tahtaları sarstı.

Calixta, gözlerini elleriyle kapatıp çılgık atarak geriye doğru sendeledi. Alcee’nin kolu Calixta’ya dolandı ve bir an için onu sertçe kendine çekti.

Calixta, “Tanrım!” diye haykırarak kendini onun kolundan kurtardı, pencereden uzaklaştı. “Herhalde sırada ev var! Keşke Bibi’nin nerede olduğunu bilebilseydim!” dedi. Kendine hâkim olamıyor, bir yere oturamıyordu. Alcee onu omuzlarından tuttu, gözlerinin içine baktı. Önceden düşünmeden onu bir anda kollarına alması, çırpınan sıcak vücuduna dokunması, onun tenine duyduğu eski arzuları, eski aşkı tekrar deprestirmişti.

“Calixta, korkma. Hiçbir şey olmayacak,” dedi. “Evin boyu çok alçak, yıldırım düşmez buraya, etraf uzun boylu bir sürü ağaçla dolu. Tamam, haydi ama biraz sakinleş!” Saçlarını sıcak, buharlar tüten yüzünden geri çekti. Dudakları nar tanesi kadar kırmızı ve ıslaktı. Beyaz boynu, dolgun ve sıkı göğüsleri Alcee’yi

allak bullak etti. Calixta, başını kaldırıp Alcee'ye bakınca, mavi gözlerindeki korku, yerini, tensel bir arzuyu yansıtan baygın, ısıltılı bir bakışa bıraktı. Alcee, Calixta'nın gözlerine baktı ve artık tek yapabileceği şey, onun dudaklarını bir öpücükte birleştirmekti. Aklına Yükseliş geldi.

"Calixta, Yükseliş'i hatırlıyor musun?" diye arzuyla yanan kısık bir sesle sordu. Ah, hatırlamaz mıydı?! Yükseliş'te Alcee onu, öpmüş, öpmüş, ta dudakları hissizleşinceye kadar öpmüş ve ümitsizlik ve çaresizlikle, onu korumak için ondan uzaklaşmak zorunda kalmıştı. O zamanlar Calixta, masum ve lekesiz bir ceylan olmasaydı da bu şekilde bozulmadan kalmaya devam ederdi; savunmasız hali, aslında en güçlü savunma kalkını olan, Alcee'nin onur ve şerefine el sürmesini men ettiği tutkulu bir yaratıktı! Oysa şimdi, dudaklarının, yuvarlak, beyaz boynunun ve boynundan da beyaz göğüslerinin tadına bakmak için bir engel görülmüyordu.

Dışarıdaki fırtınayı unutmuşlardı. Gök gürültüleri, şimşekler, fırtınanın kükremeleri, Alcee'nin kollarında yatmakta olan Calixta'ya kahkaha attırmıştı. O loş ve gizemli odada, üzerinde uzandığı yatak kadar beyaz bir vahiy, ilahi bir varlığın tecellisi gibiydi. Güneşin, dünyadaki ebedi hayata nefes ve kokusunu bağışlamaya davet ettiği, ak bir zambağa benzeyen, sıkı ve elastik eti, ezelden beri hakkı olanı ilk defa tadıyordu.

Hadsiz ve hudutsuz arzusu, yalan dolan bilmeyen, Alcee'nin daha önce keşfedilmemiş, hazla yoğrulan ruhunun derinliklerine sızmış ve orada karşılık bulmuş beyaz bir alev gibiydi.

Alcee, memelerine dokunduğunda titreyerek teslim olmuşlar, dudaklarını Calixta'nın dudaklarıyla birleşmeye davet etmişlerdi. Calixta'nın ağzı bir zevk pınarıydı. Alcee ona sahip

olduğunda, hayatın gizemlerinin sınırında adeta kendilerinden geçmişlerdi.

Alcee, Calixta'nın üzerinde ağırlığını vermeden, nefes nefese, sersemlemiş, bitkin bir halde yatmaya devam etti. Kalbi, kalbinin üstünde son hızla atıyordu. Calixta, bir eliyle Alcee'nin başını tuttu, dudakları adamın alnına değiyordu. Diğer eliyle kaslı omuzlarını ahenkle okşuyordu.

Gök gürültüleri yavaş yavaş dinmeye başlamıştı. Yağmur damlaları çatıyı hafifçe dövüyor, onları gevşeyip uyumaya davet ediyordu. Ama buna cesaret edemediler.

III

Yağmur durmuştu; güneş, ısıtılar saçan yeşil dünyayı bir mücevherler sarayına dönüştürmüştü. Verandada duran Calixta, Alcee'nin uzaklaşmasını izliyordu. Alcee giderken döndü, Calixta'ya gülümsedi; yüzünde güller açmıştı. Calixta da o güzel çenesini kaldırıp kahkahayla güldü.

Bobinot ve Bibi, güç bela yürüyerek eve varmış, temizlenmek için sarnıcın başında durmuşlardı.

“Bibi! Bu ne hal. Annen ne der. Şu haline bak, ne ayıp! Üstüne şu temiz pantolonu giy hemen. Şuraya bak! Yakanda bile çamur var. İnsanın yakasına çamur nasıl sıçrar, Bibi? Ben böyle çocuk görmedim.” Bibi'nin hali içler acısıydı. Bobinot, suya boğulmuş tarlalardan geçerek yaptıkları zorlu yolculuğun izlerini hem kendisinin hem oğlunun üstünden temizlemeye çalışırken ciddi bir özen içindeydi. Bibi'nin çıplak bacak ve ayaklarındaki çamuru bir sopayla sıyırdı, kendi botlarındaki tüm çamur izle-

rini temizledi. Sonra en kötüsüne hazırlanarak son derece titiz bir ev kadınıyla yapacağı yüzleşme için büyük bir ihtiyatla arka kapıdan içeri girdi.

Calixta yemeği hazırlıyordu. Masa hazırды, ocakta da kahve pişiyordu. Kocasıyla oğlu içeri girince fırlayarak koştu.

“Ah, Bobinot! Nihayet döndünüz! Çok merak ettim. Yağmurda neredeydiniz? Ya Bibi? Islandı mı? Bir yerine bir şey oldu mu?” Bibi’yi kucakladı, hoyratça öptü. Bobinot’nun yol boyu hazırladığı tüm mazeretler ve özürler, Calixta kuru mu ıslak mı anlamak için üzerini yoklarken dilinin ucuna kadar gelip oradan uçuvermişti. Calixta’nın tek düşündüğü eve sağ salım varmış olmalarıydı.

Bobinot, “Sana karides getirdim,” diyerek kutuyu hayli geniş olan yan cebinden çıkarıp masaya koydu.

“Karides mi! Ah, Bobinot! Ne kadar iyisin!” dedikten sonra yanağına şapırdayan bir öpücük kondurdu. “Bu akşam ziyafet var! Muah!”

Bobinot ve Bibi rahatlayıp anın tadını çıkarmaya başlamıştı ve üçü birlikte masaya oturduklarında patlattıkları kahkahaları ta Laballière’lerin evinden bile duymak mümkündü.

IV

Alcee Laballiere, o akşam karısı Clarisse’e bir mektup yazdı. Sevgi dolu, ilgili bir mektuptu. Geri dönmesi için acele etmemesini söylüyordu, o ve bebekler Biloxi’yi sevdiyse bir ay daha kalabilirlerdi. Kendi başına pekâlâ idare ediyordu; onları çok özlemiş olsa da bir süre daha ayrı kalmaya dayanabilirdi, onların sağlığı ve mutluluğu her şeyden önemliydi.

V

Clarisse mi? Kocasının mektubu onu sevince boğmuştu. O ve bebekler gayet iyiydi. İnsanlarla anlaşmak kolaydı; eski arkadaş ve ahbablarının çoğu zaten körfez civarındaydı. Evlendikleri günden o yana ilk kez nefes alma şansı bulmuş, genç kızlık günlerinin özgürlüğünü yeniden yaşamıştı. Kocasına sadık bir kadın olarak, evlilik hayatından bir süre daha uzak kalmaya hayli istekliydi.

Fırtına dinmişti ve herkes mutluydu.

Beklenmeyen

Randall, bir süre sonra evleneceği Dorothea'sından kısa bir zaman için uzak kaldığında ayrılık çok acı gelmişti; bu mecburi ayrılık, her ikisi için de tahammül edilmesi çok güç bir işken-
ce gibiydi. Vedalaşmaları uzun öpüşmeler, iç çekişler ve sonra yine öpüşmelerle uzadıkça uzamış, en sonunda adeta birbirlerini itcesine ayrılmak zorunda kalmışlardı.

Randall, ay sonunda dönecekti. O güne kadar her gün birbirlerine aşk dolu, uzun mektuplar yazmışlardı.

Ay sonu geldiğinde Randall geri dönmedi; dönüşü hastalık nedeniyle gecikmişti. Nedeni anlaşılamayan ağır bir soğuk algınlığı ve ona eşlik eden ateş, Randall'ı yatağa bağlamıştı. İyileşeceğini, Dorothea'ya bir haftaya kavuşacağını umuyordu. Fakat soğuk algınlığı çok inatçı çıkmıştı, normal bir tedavi süreciyle yakasını bırakacağı benzemiyordu; yine de doktor umutluydu, iki haftaya onu ayağa kaldırabileceğine dair söz vermişti.

Sabrı tükenmiş Dorothea için bu tam bir işkenceydi; anne-babası izin verse, sevdiğinin yatağının başına koşuverecekti.

Uzunca bir süre Randall ona mektup yazamadı. Bir gün iyi olsa ertesi gün soğuk algınlığı tekrar şiddetleniyor, Randall'ı

pençesinde kıvrandırıyor; böylece bir ay daha geçti, Dorothea artık sabrının sonuna gelmişti.

Derken titrek bir yazıyla yazılmış bir mektup aldı Dorothea, Randall mevsim sonuna kadar güneyde kalmak zorunda olduğunu bildiriyordu; fakat sevdiğini bağına basmak, yokluğuna duyduğu özlemi gidermek, bu fena hastalığın verdiği ateş ve acılar arasında arzuladığı dudaklarını öpmek için bir günlüğüne bile olsa önce kendi evine gelecekti.

Dorothea, Randall'ın ateşli mektuplarını okuya okuya neredeyse parça parça etmişti. Sağlıklı gençlik ve gücün, erkeksi güzelliğin mükemmel denilebilecek bir temsilcisi olarak yansıtan resmine her gün gözlerini dikip saatler boyu bakıyordu.

Görünüşünün değişmiş olabileceğini biliyordu; Randall kendisini buna hazırlamıştı, hatta gördüğünde onu zor tanıyacağını yazmıştı. Dorothea onun hasta ve bitkin olacağını tahmin ediyordu; gördüğünde şoka uğramış gibi davranmayacak, Randall'ın kendi yüzünde bir şaşkınlık veya acı belirtisi görmesine izin vermeyecekti. O gelene kadar yürek çarpıntılarıyla ve haz ateşiyle yüklü bir bekleyiş içinde olacaktı.

Randall, titrek ayaklarının üzerinde güçlkle ayakta durmaya çalışırken çılgınca bir kucaklaşmayla sarılmışlardı birbirlerine, sonrasında da kanepenin bir ucuna bitkin bir halde çöküvermişti. Dorothea yanında oturuyordu. Randall, başını arkaya, yastıkların üzerine atmış, gözleri kapalı, nefes nefese soluklanıyordu; bedenindeki tüm güç, Dorothea'nın elini tuttuğu kendi elinde toplanmıştı.

Dorothea, Randall'a, korkudan ziyade hayret ve güvensizlik uyandıran, acayip bir hayalete bakar gibi, uzun uzun baktı. Onu bırakıp giden adam bu değildi; onun sevdiği, evlenmek için sözleştikleri adam değildi bu. Nasıl da çirkin bir dönüşüm yaşamıştı

veya kendisi nasıl şeytani bir dönüşüm yaşamıştı ki onunla ilgili böyle düşüncelere kapılmıştı? Randall'ın derisi kıpkırmızı ve balmumuyla kaplı gibiydi. Yüzü kızarmış, gözleri çökmüştü; bir deri bir kemik kalmış, kemikleri dışarı fırlamıştı; küçülen bedene üzerindeki kıyafet bol geliyordu. Dorothea'yı eskiden, hatta şu anda da iştahla öpen dudakları kurumuştur, nefesi sıtmal ve çürük kokuluydu.

Görünüğü, dokunuşu, içinde bir ürperti yarattı; bir şeyler sanki küçülüp yok olmuş, geçmişle o an arasında en ufak bir benzerlik kalmamıştı. O küçülen şey kalbiymiş gibi hissetti ama aslında kalbi değil sadece sevgisiydi.

Randall, "Biliyorsun, amcam Archibald da böyle bir anda gitmişti," dedi. Sesinde bir alaycılık vardı, nefes alamıyormuş gibi kesik kesik konuşuyordu. "Hele bir güneye gideyim, benim için böyle bir şey söz konusu olmayacak elbette; ama doktorlar, bu gelen sonbahar ve kışta burada kalırsam neler olacağına dair pek konuşmuyorlar."

Derken, adeta bir ihtiras nöbeti geçiriyormuş gibi Dorothea'yı kollarından kavradı; şu an öyle coşkulu ve enerjik bir ihtiras patlaması yaşıyordu ki eski ve sağlıklı günlerindeki ihtiras gösterileri bunun yanında cılız ve sıradan kalırdı.

Fısıldayarak, "Beklemek zorunda değiliz, Dorothea," dedi. "Ertelemeyelim. Hemen, bir an önce evlenelim ki benimle gelip yanımda olabilesin. Ah, Tanrım! Seni asla bırakmayacakmışım, sana her an, her saniye, ebediyete kadar sarılacakmışım gibi hissediyorum!"

Dorothea, kendini onun kollarından kurtarmaya çalıştı. Bunları düşünmemesini rica etti, bunun imkânsız olduğuna onu ikna etmeye çabaladı.

“Ben sana sadece ayak bağı olurum, Randall. Gidecek ve sapasağlam geri döneceksin; o zaman her şey için yeterince zamanımız olacak,” derken içinden de “Asla, asla, asla!” diyordu Dorothea. Uzun bir sessizlik oldu, Randall tekrar gözlerini kapadı.

“Dorotheam benim, başka bir durum da var,” deyip tekrar sustu, konuşmaktan utandığı veya korktuğu için susmuş gibiydi. “Ben de biliyorum ki... iyileşeceğim, ancak en güçlümüz bile hayata güvenemez. Eğer en kötüsü olduğu takdirde, benim neyim var neyim yoksa, senin olmasını isterim; ne servetim varsa senin olmalı ve evlilik, dileğimin gerçekleşmesinin teminatı olacak. Şimdi yine fenalaşıyorum.” Sonu öksürükle biten bir kahkahayla güldü, öksürüğü öyle şiddetliydi ki nefesi kesilecek gibi oldu, hastabakıcısı da telaşlanarak yanı başına koştu.

Dorothea pencereden onu izliyordu; hastabakıcısının koluna tutunarak merdivenlerden indi, arabasına bindi ve bir saat önce Dorothea’nın kanepesine kendini bıraktığı gibi, bitkin ve umarsız, koltuğa yığıldı.

Dorothea, kendisini konuşmaya zorlayacak birilerinin o an orada olmayışından memnundu. Sersemlemiş gibi pencerede dikiliyor, sabit bakışlarla, şimdi oradan uzaklaşmış olan arabanın bir süre öncesine kadar durduğu noktaya bakıyordu. Şöminenin üzerindeki saatin gonguyla nihayet kendine geldi; çok geçmeden birilerinin geleceğini, onlarla konuşmak zorunda kalacağını hatırladı.

On beş dakika sonra Dorothea, üzerini değiştirmiş, bisikletine binmiş, Ölüm peşinden kovalıyormuşçasına kaçıyordu.

Bilindik yollarda hızla ilerliyordu bisiklet, sanki mekanik bir kuvvetle değil de gözlerini aydınlatan, yüzünü al al yapan, esnek

vücudunu tek bir amaca, mümkün olan en hızlı şekilde kaçmaya sevk eden doğaüstü bir enerjiyle yol alıyordu.

Ne kadar uzağa gitti, kaç saat bisiklet sürdü, bilmiyordu. Umurunda da değildi. Artık bilmediği yerlerdeydi. Yolun kenarından akan deredeki kuşların insandan korkmadığı, pek kimsenin gelip geçmediği, bozuk bir yoldaydı. Hiçbir yerleşim yeri görülüyordu civarda; nadasa bırakılmış bir tarla, bir orman parçası, yapraklı kalın dalları aheste sallanan ulu ağaçlar, yolun sağında solunda uzun ve davetkâr gölgeler; ağaç kokulu yaz; böceklerin vızıltıları; gökyüzü, bulutlar ve insanın tenini okşayan rüzgâr... Doğayla baş başaydı Dorothea; Durup çimenlerin üzerine uzanırken, doğanın haz veren nabzıyla kendi nabzı bir atıyordu. Her adalesi, siniri, hücresi, tüm vücudunu karıncalandırarak istila eden bu istirahatin tatlı duygusuna teslim olmuştu.

Randall'a veda etti edeli ağzından tek kelime çıkmamıştı; ama şimdi, oynaşan yaprakları, çimenlerde dolaşan, havada uçuşan böcekleri, gözünü diktiği sonsuz gökyüzünü sırdaşı olarak görüyordu.

“Asla!” diye fısıldadı Dorothea. “İsterse binlikleri olsun! Asla! Asla! İsterse milyonları olsun!”

Evli Bir Kadının Mektupları

I

Kadın emir vermişti, rahatsız edilmek istemiyordu, odasının kapılarını da kilitletmişti.

Eve derin bir sessizlik hâkimdi. Yağmur, kurşun renkli, güneşin ışıklarını sızdırmayan, sızdıracağı da benzemeyen bulutlardan usul usul yağıyordu. Büyük şömineyi dolduran odunlar, odayı en uzak köşesine kadar aydınlatarak yanmaktaydı.

Kadın, yazı masasının kendisine hayli uzak bir köşesinden, kalın bir sicimle sıkıca bağlanmış kalın bir mektup destesini eline aldı, odanın ortasındaki masanın üzerine koydu.

Haftalardır yapmak üzere olduğu eylem için kendisini hazırlıyordu. Uzun, ince ve duyarlı yüzünün çizgileri, kadının derin düşünceler içinde olduğunu gösteriyordu; elleri de yüzü gibi uzun, narin ve mavi damarlıydı.

Bir makas aldı, mektupları bir arada tutan sicimi kesti. En üstte duran mektuplar, sicimin kesilmesiyle kayarak masanın üstüne döküldü; kadın, hızlı bir hamleyle parmaklarını mektupların arasına sokup tüm yüzeyi kaplayıncaya kadar çevirerek masanın üzerine yaydı.

Şimdi önünde çeşitli boy ve şekillerde zarflar duruyordu, tümü bir kadın ile bir erkeğin el yazısını taşıyordu. Adam, bir gün kadının, başına gelebileceklerin verdiği endişeyle istemesi üzerine, tüm mektupları ona iade etmişti. Mektupları alan kadın hem kendisinin hem onun yazdığı tüm mektupları yok etme niyetindeydi. Bu olay dört yıl önce yaşanmıştı ve kadın hâlâ o mektuplardan besleniyordu; onu yaşatan, ayakta tutan, ruhunun paramparça olmasını önleyen şeyin o mektuplar olduğuna inanıyordu.

Ne var ki artık tehlikenin ayak seslerini duymazdan gelemezdi. Hazinesinden ayrılması, onu korunmasız bırakması gerektiğini aylar öncesinden biliyordu. Bu mektupların başkalarına ne kadar acı vereceğini, ne kadar büyük sıkıntılar yaşatabileceğini biliyor ve bundan kaçınmak istiyordu; en fazla da onun yakınında olan, sevecenliği ve bunca yıldır gösterdiği kusursuz sadakatiyle gözünde değeri çok yüksek biri için büyük bir elem kaynağı olabilirlerdi.

Mektup yığını içinden bir tanesini rastgele seçip gürül gürül yanan şömineye fırlattı. Sakinliğini hiç bozmadan ikincisini de ateşe yolladı, üçüncüye sıra gelince elleri titremeye başladı; ani bir hareketle ve nefes almadan birbiri ardına dördüncüsünü, beşincisini ve altıncısını da ateşe attı.

Sonra durdu, nefes nefeseydi; gücü kuvveti kalmamıştı, acı dolu ve vahşi gözlerle ateşe bakıyordu. Ah, ne yapmıştı böyle! Ne yapmamıştı ki! Önündeki yığın içinde telaş ve kaygıyla aranmaya başladı. Gözünü kırpmadan, zalimce yok ettiği mektuplar hangileriydi? Tanrı aşkına, birbirlerine “Seni seviyorum” demeyi öğrenmeden, bunu söylemeye cesaret edemeden önce yazdıkları ilk mektubu atmış olmasındı. Hayır, hayır; işte o mektup buradaydı. Sevinçle güldü, mektubu dudaklarına götürdü. Peki ya en değerli

ve en edepsiz olanı yandıysa? O mektubun her bir kelimesi dizginlenmemiş bir ihtirasın ifadeleriydi; uzun zaman önce beynine işlemişlerdi ve daha öncesinde yüzlerce kez yaptıkları gibi bugün bile içini kıpır kıpır ediyorlardı. Mektubu bulunca avuçlarının arasına alıp ezdi, defalarca öptü. Keskin, beyaz dişleriyle mektubun, üstünde isim yazan uzak köşesini kopardı, Tanrı'nın bahsettiği bir nimet gibi dudakları ve diliyle tadına baktı.

O mektupları imha etmemiş olmaktan duyduğu minnet ve şükran sonsuzdu! Ömrünün geri kalan günleri onlarsız bomboş ve umutsuz olurdu; sadece –bu mektuplara yaptığı gibi– ellerinde tutup yüzüne ve kalbine bastıramadığı aldatıcı düşüncelerle geçer miydi günler?

Bu adam damarlarındaki suyu şaraba çevirmişti, tadı ikisini de hezeyanlara sürüklemişti. Ama kucakladığı o mektuplar dışında her şey geçmişte kalmıştı artık. Yüzü pespembeydi, nefesi sakinleşmişti.

Öteki adamı incitmemenin bir yolunu düşünüyordu; bu mektuplar onda, keskin bir bıçaktan daha derin yaralar açabilirdi.

Sonunda bir yol buldu. Bulduğu yol başta onu çok korkuttu, aklını allak bullak etti, ancak hiçbir şüpheyi yer bırakmayacak bir akıl yürütmeye ulaşmıştı buna. Sona gelmeden önce elbette kendi elleriyle imha edecekti. Ancak o son ne zaman ve nasıl gelecekti? Bunu kim bilebilirdi? Bir kaza yaşanması olasılığına karşı, mektupları, onların içeriğinden en çok yara alacak kişinin sorumluluğuna bırakacaktı.

Daldığı düşüncelerden kendini kurtarıp dağıttığı mektupları tekrar bir araya getirdi, sicimle bağladı, beyaz renkli, kalın ve parlak bir kâğıda sardı. Sonra bu paketin üstüne kalın ve büyük harflerle şöyle yazdı:

“Bu paketi kocama emanet ediyorum. Sadakatine ve sevgisine inancım sonsuzdur, bu paketi açmadan yok etmesini rica ediyorum.”

Paketi mühürlememişti; sadece ince bir sicim vardı üzerinde, geçmişte yaşadığı günlerin baş döndüren hayalini tekrar görmek istediği an bu sicimi rahatlıkla açabilirdi.

II

Adam, acıyı ve kederi ilk hissettiği anda o mektup yığınıyla karşılaşsaydı, bir an bile tereddüt etmezdi. Mektupları hiç düşünmeden, hemen o anda imha etmek, henüz bu dünyada varlığının gölgesiyle bile olsa bulunduğu günlerde ona ulaşabilmesinin, aşkını haykırabilmesinin, bağlılığını göstermesinin bir ifadesiydi onun için. Ancak onu elinde sımsıkı tuttuğu yazı masasının anah-tarı, son nefesini vermeden önce çekmeceye ulaşmak istermiş gibi bir halde buldukları ilkbahar gününün üzerinden aylar geçmişti.

Kurşun renkli, güneşin ışıklarını sızdırmayan, sızdıracağı da benzemeyen bulutların yağdırdığı yağmuruyla ve ağaçlardan düşen yapraklarıyla gün, bir yıl önceki o gün gibiydi. Karısının masasının bir köşesinde paketi tesadüfen görmüştü. Ve bir yıl önce kadının yaptığı gibi o da mektupları masaya getirip koydu, şaşkın gözlerle önündeki notu okudu:

“Bu paketi kocama emanet ediyorum. Sadakatine ve sevgisine inancım sonsuzdur, bu paketi açmadan yok etmesini rica ediyorum.”

Kadın kesinlikle yanılmamıştı; kocasının artık gençlikten çok uzaklaşmış olan yüzündeki her çizgiden sadakat ve dürüstlük

akıyordu, gözleri de bir köpeğin gözleri gibi sadık ve sevgi doluydu. Uzun boylu, güçlü kuvvetli bir adamdı, şömine ateşinin aydınlığında öylece kalakalmıştı; omuzları hafifçe çökmüş, saçları seyrelip beyazlamıştı ve kendine özgü bir yüzü vardı, güldüğünde muhtemelen yakışıklı görünüyordu. Ancak şu anda kafası allak bullaktı. “Açmadan yok et,” diye tekrar tekrar, kısık bir sesle okuyordu, “ama neden açmadan?”

Paketi bir kez daha eline aldı, evirip çevirdi, hissetti, çok sayıda mektubun sıkıca bir araya getirilmesinden oluştuğunu anladı.

Karısı, bu mektupları açıp okumadan imha etmesini istemişti. Yaşarken kocasından sır saklar gibi bir hali hiçbir zaman olmamıştı oysa. Kadının ona karşı soğuk ve heyecansız olduğunu biliyordu ama doğruya doğru, kocasının rahatını ve mutluluğunu sağlamak için de büyük özen gösteriyordu. Şu an elinde acaba başka birinin sırlarını mı tutmaktaydı? O kişi, sırlarını karısına anlatmış, o da sırlarını koruyacağına dair söz vermişti belki. Ama hayır, öyle olsa bunu birkaç kelimeyle belirtirdi. Mektuplardaki bu sırlar karısına aitti, ölünce de sırlarının yok edilmesini istemişti.

Karısının uzak ve meçhul bir sahilde kollarını açmış onu beklediğini bilseydi bir an olsun tereddüt etmezdi. O mutlu kavuşma anında her şeyi kendisine samimiyetle anlatacağına emindi, o zamana kadar da ona güvenerek beklemeye devam edebilirdi. Oysa onu uzaktaki herhangi bir cennette düşünemiyordu. Artık bu evrende ona ait en ufak bir parça bile kalmamıştı, dünyaya gelmeden önce ne ise şimdi de öyleydi. Ancak henüz can bedeninden çıkmadan önce dilediği soyut bir dilek ve o dileğe yüklediği korkunç önemle kadın adeta tekrar zuhur etmişti; dileğinin ancak ölüm onları birbirinden ayırdığında kocasına

ulaşacağını bilse de onu etkileyecek güce sahip olduğuna inancı tamdı. Adam, karısının cesaretinden etkilenmiş, aynı zamanda yüceltildiğini, sıradan fanilerden yüksek bir mertebeye çıktığını hissetmişti.

Bir kadının, kendisiyle birlikte ölmesini isteyeceği ne gibi bir sırrı olabilirdi? Bu soru aklına geldiği anda, erkeksi bir sahip-lenme içgüdüğü benliğini kaplayıverdi. Parmakları paketi sıkı sıkı kavramıştı, masanın yanındaki bir koltuğa kendini bıraktı. Belki de biri onunla karısının düşüncelerini, duygularını, hayatını paylaşmıştı mektuplarda. Bu şüphe içini kemirmeye başladı, onur ve mantığını bir anlığına sersemletti. Kuvvetli başparmağının ucuyla sicimi kenara ittirince karşısına şu yazı çıktı: “Sadakat ve aşkına en ufak bir şüphe duymaksızın inanarak...” Bunlar göze hitap eden yazılı sözcükler değil, ruhuna hitap eden bir ses gibiydi. Sıkıntılı bir ürpermeyle bakışlarını mektup yığınının indirdi.

Başını yarım saat hiç kaldırmadı. Tarifsiz bir kavga koptu içinde ama sonra sadakati ve sevgisi hâkim geldi. Yüzü sararıp solmuş, acıdan kırış kırış olmuştu ama artık yüzünde bir tereddüt ifadesi yoktu.

Bu kalın mektup yığınının alevlerin yakıcı diline fırlatabilir, kâğıtlar yanarken ifşa olacak cümleleri, kısmen de olsa yazıları okuyabilirdi. Ama böyle düşünmek aklının ucundan bile geçmedi. Karısının istediği şey bu değildi. Kalktı, masadan bronz kâğıt ağırlığını aldı, mektup paketine sıkı sıkı bağladı. Pencereye doğru ilerleyerek aşağıdaki sokağa baktı. Ortalık kararmıştı, yağmur yağıyordu. Yağmur damlalarının pencerelere vuruşunu duyabiliyor, sokak lambasının sarı ışığında yere düşmelerini seçebiliyordu.

Dışarı çıkmak üzere hazırlandı, ağır çeken paketi paltosunun iç cebine koydu.

O saatte sokakta olan çoğu insan gibi acele etmiyordu, insanın içine işleyen soğuk ve şemsiyesine rağmen yüzüne vuran yağmura aldırmadan, ağır, uzun ve kararlı adımlarla yürüyordu.

Evi şehrin iş merkezine uzak sayılmazdı; iki eyaleti ayıran derin, geniş, hızlı akan kara nehrin üzerindeki köprünün girişine varması uzun sürmedi. Köprünün tam ortasına geldi. Sert bir rüzgâr esiyordu. Bulunduğu yer zifiri karanlıktı. Uzaklaştığı şehrin binlerce ışığı o noktadan gökyüzündeki yıldızlar gibi görünüyordu, onu kapkara, sınırsız bir evrende tek başına bırakarak uzaktaki gizemli bir ufukta batıyormuş gibiydiler.

Paketi cebinden çıkarıp köprünün geniş taş korkuluğundan olabildiğince ileri sarkarak nehre fırlattı. Paket, elinden kurtulduğu gibi hızla ve dosdoğru suya düştü. Karanlıkta düşüşünü izleyemedi, ne de suya çarpmasının sesini duydu. Paket sessizce, katran karası, dipsiz bir boşlukta yok olmuştu. Paketi karısının gittiği o bilinmeyen dünyaya fırlatmış gibi hissetti.

III

Aradan bir iki saat geçmişti, akşam yemeğine davet ettiği birkaç arkadaşıyla birlikteydi. Ruhuna bir ağırlık çöreklenmişti, bir kadının, kendisiyle birlikte ölmesini isteyeceği tek bir sır olabileceği kanısına varmıştı. Bu şüphe içini kemiriyor, beynini meşgul ediyordu. Şüphe, çevik ve uyanık bir ruh haline büründürmüştü. Yüreğini darlıyor, hayatını sürdürmek için aldığı her nefes yeni bir acı yaşıtıyordu.

Çevresindeki adamlar, artık dünkü dostları değildi; her birine muhtemel düşman gözüyle bakıyordu. Konuşmalarına gönülsüzce iştirak ediyordu. Karısının bu adamlara daha önce nasıl davrandığını hatırlamaya çalışıyordu; neler konuşmuşlardı, o anda kendisinin dikkatini çekmeyen ne gibi bakışmalar, kaş-göz oynatmalar olmuştu aralarında, sosyal bir ortamda sıradan muhabbet gibi görünen ama aslında başka gizli anlamlar taşıyabilecek ne gibi sözcükler dökülmüştü dudaklarından...

Misafirlerinin bu konudaki görüş ve deneyimlerini öğrenmek amacıyla konuyu kadınlara getirdi. Hepsi de beğendikleri herhangi bir kadının duygularına hükmedebilecek güçleri olduğunu iddia ediyordu. Aynı gruptan daha önce de böyle böbürlenmeler işitmiş ve bunları hoş karşılamıştı. Ancak o akşam ağızlardan çıkan her ahlaksızca, her budalaca söz onun için farklı bir anlam ifade ediyor, daha önce gözünden kaçırmış olabileceği ihtimalleri aklına getiriyordu.

Kalkmalarına sevindi. Yalnız kalmak istiyordu; bunun özel bir nedeni yoktu, uykusu geldiği için de değildi. Karısının odası tekrar kendisine kalsın diye sabırsızlanıyordu; hayatının büyük bölümünü geçirdiği, o mektupları bulduğu odaydı bu. Başka bir yerlerde başka mektuplar da olması gerekliydi; müsveddeler, yazılı düşünceler veya ifadeler bir yerlerde korunmasız olarak duruyor olabilirdi.

Gece normalde yatıp uyuduğu saatte hâlâ karısının yazı masasında oturuyor, çekmeceleri, rafları, köşe bucak her yeri karıştırıyordu. Okunmamış tek satır kâğıt parçası bile bırakmadı. Bulduğu mektupların büyük bölümü eskiydi; bazısını daha evvelden okumuş, bazılarını ilk kez okuyordu. Ancak hiçbirinde karısının o hep inanageldiği sadık ve dürüst insan olmadığına

dair bir kanıt bulamadı. Sonuçsuz araması sona erdiğinde gece de sabaha dönmek üzereydi. Uyanma saatinden önce kısa bir süreliğine sıkıntılı bir uyku uyudu, korkunç, sıkıntılı rüyalar gördü. Rüyaların tümünde kalbini, hayallerini ve hayatını alıp götüren karanlık nehri gördü ve duydu.

Kadınların, duygularını sadece mektuplarla itiraf etmeyeceklerini düşündü. Özellikle âşıklarsa, şiir veya roman kitaplarındaki duygusal bölümleri işaretlediklerini biliyordu, böylece gizledikleri düşünceleri ifade ve ifşa ediyorlardı. Karısı da aynı şeyi yapmış olamaz mıydı?

Bunun üzerine ilkinden daha kapsamlı ve yorucu bir araştırmaya girişti. Karısının odasını dolduran roman, hikâye, şiir ve felsefe kitaplarını sayfa sayfa inceliyordu. Karısı tüm bu kitapları okumuştur ama adam, hiçbirinde kadının kendi elleriyle nehre fırlatıp attığı sırlarını ima yoluyla bile kaleme almış bir yazara rastlamadı.

Çok ihtiyatlı ve dolaylı bir şekilde, yavaş yavaş erkeklerin karısıyla ilgili düşüncelerini soruşturmaya başladı. Öğrendiği en önemli şey, karısının sevecen bulunmadığı, bunun temelinde de soğuk karakterinin yattığıydı. Biri ona zekâsı, diğeri başarıları, bir başkası hastalanmadan önceki güzelliği yüzünden hayrandı, ancak aynı kişi, güzelliğinin renk ve ifade sıcaklığından yoksun olduğunu da belirtiyordu. Bazıları onu nezaket ve zarafeti dolayısıyla överken, bazıları becerikliliği ve inceliği nedeniyle hayranlık duyuyordu.

Erkeklerden bir şey öğrenmeye çalışmak boşa bir çabaydı! Bunu baştan düşünmesi gerekirdi. Bildiklerini asıl anlatacak olanlar kadınlardı.

Kadınlar hiçbir şeyi saklamadan konuştular. Karısını sevenler çoğunluktaydı; sevmeyenler bile ona saygı duyuyordu.

IV

“Bir kadının, ölümüyle birlikte ölmesini isteyeceği tek bir sır vardır,” düşüncesi her şeye rağmen aklından çıkmıyor, sürekli aklını kurcalayarak uykularını kaçırıyordu. Her gün, her gece bin bir soruya yanıt aramaya çabalayan adamın sinirleri sonunda yavaş yavaş bozulmaya başladı, artık hayat onun için bir işkenceye dönüşmüştü. O en çok korktuğu şeyden emin olabilseydi, mutluluğu feda etmek pahasına huzura kavuşabilirdi.

Artık erkeklerin gelmesi, gitmesi; hayatta yükselmesi, düşmesi, evlenmesi, ölmesi boş geliyordu. Şans eseri serveti olması veya paranın ondan kaçması bir şey ifade etmiyordu. Hayatın bir erkeğin eğlencesi için sunduğu tüm imkânlar boş ve anlamsızdı. Önüne konulan yiyecekler ve içecekler, lezzetini yitirmişti. Gökyüzünde güneş mi parlıyormuş veya üzerine kara bulutlar mı çökmüş, ne haberi vardı ne de umursuyordu. En zayıf yerinden zalimce vurulmuş, tüm varlığı paramparça edilmişti, artık içini kemiren tek bir dileği vardı: Ellerinde tutarken nehre fırlatıp attığı sırrı öğrenmek.

Yıldızsız bir gece kendini sokaklara vurdu. Artık erkeklerden veya kadınlardan, söyleyemeyecekleri veya söyleme cesaretini bulamayacakları şeyleri öğrenme derdinde değildi. Her şeyi sadece nehir biliyordu. Tekrar köprüye gitti, saatlerce dikildiği ve karanlığın üzerine çöküp adamlığını yuttuğu noktada durdu.

Her şeyi sadece nehir biliyordu. Nehir bir şeyler mırıldanıyor, adam da dinliyordu; nehir, adama hiçbir şey söylemedi ama söyleyeceğine söz verdi. Tatlı, huzurlu, insanın içini okşayan bir

sesle söz verdiğini duydu adam. Suyun kendisini davet eden şarkısını duyabiliyordu.

Sadece bir saniye sonra karısını aramak, onun yanına varmak, ebedi uykuda onun sırrına vâkıf olmak için kendini nehre bıraktı.

Saygıdeğer Bir Kadın

Bayan Baroda, kocasından arkadaşı Gouvernail'in gelip çiftlikte bir iki hafta kadar kalacağı haberini alınca, yüreği hafiften pırpır etmişti.

Kış aylarında kocasıyla hayli keyifli zamanlar geçirmişler, uzunca bir süre de New Orleans'ta sınırları hafifçe zorlayan bir sefahat içinde olmuşlardı. Kesintisiz bir şekilde dinlenebilmeyi ve kocasıyla baş başa kalmayı hayal ederken şimdi kocası, Gouvernail'in gelip bir iki hafta kalacağını bildiriyordu.

Hakkında çok şey işittiği ama o güne dek hiç görmediği bir adamdı Gouvernail. Kocasının üniversiteden arkadaşıydı; şimdi gazetecilik yapıyordu ve sosyetedeki biri, gösteriş meraklısı, hayatı gezip tozmaktan ibaret biri değildi kesinlikle. O güne dek tanışmamış olmalarının bir nedeni de buydu. Onu hiç görmemesine rağmen, kafasında istem dışı olarak ona dair bir resim çizmişti. Hayalinde o, uzun, ince ve alaycı bir adamdı; gözlük takıyor, elleri ceplerinde dolaşıyordu; onu sevmemişti. Gouvernail, gerçekten de ince vücutlu biriydi ama ne uzun ne de alaycıydı; gözlük de takmıyor, elleri cebinde de dolaşmıyordu. İşin doğrusu şu ki kendisini tanıttığında, Bayan Baroda ondan hoşlanmıştı.

İyi de neden hoşlandığını, çabalasa da tatminkâr bir şekilde kendisine izah edemiyordu. Kocasını Gaston'da bulduğu parlak ve umut vadeden niteliklerin hiçbirini onda bulamamıştı. Onu evinde hissettirmek için çırpınıyor, Gaston ile beraber içten, samimi sohbetler başlatmaya çalışıyor, Gouvernail ise sessizce oturup onları dinliyordu. Centilmenlik ve nezaket açısından, en müşkülpesent kadınları bile memnun edecek düzeydeydi ama Bayan Baroda'nın onayını almak veya saygısını kazanmak gibi bir kaygıyı zerre kadar taşımıyordu.

Gouvernail, çiftliğe gelip yerleştikten sonra vaktinin önemli bir bölümünü Yunan sütunlarından birinin gölgesindeki geniş sundurmada oturarak geçirir oldu; sakince purosunu tütürüyor, Gaston'un şeker müstahsili olarak deneyimlerini pürdikkat dinliyordu.

İçten bir memnuniyetle, "İşte hayat diye buna derim," diyordu, şeker kamışı tarlalarını yalayarak gelen ılık rüzgâr, mis kokulu kadife dokunuşlarıyla yüzünü okşarken. Etrafında dolaşp bacaklarına sürtünen sevimli iri köpeklerle arkadaş olmak da çok hoşuna gitmişti. Balık tutma merakı yoktu, Gaston çok ısrar etse de kuş avına gitmek de istememişti.

Gouvernail'in kişiliği Bayan Baroda'nın aklını karıştırırsa da ondan hoşlanmıştı. Sevimli, zararsız, kendi halinde bir adamdı. Birkaç gün geçmişti, yine de hâlâ adamı doğru dürüst anlamayı başaramamıştı, aklı pek karıştığı için kendi kendine küsmüş ve pes etmişti. Bu ruh hali içindeyken kocasıyla misafirini çok zaman baş başa bırakmayı tercih eder olmuştu. Sonra bir gün, Gouvernail'in onun yokluğuna karşı hiçbir tepki vermediğini görerek, arkadaşlığını adama adeta dayatır gibi sunma yoluna gitti; değirmene yaptıkları kısa yürüyüşlerde ona eşlik ediyor,

nehir yatağı boyunca birlikte dolaşıyorlardı. Adamın, istemsizce arkasına sığındığı kalede ısrarla bir gedik açmaya çalışıyordu.

Kocasına bir gün, “Senin bu arkadaşın ne zaman gidecek?” diye sordu. “Beni felaket derecede yoruyor.”

“Bir hafta kadar daha burada. Sana hiçbir zahmeti yok ki, anlayamıyorum doğrusu.”

“Bir zahmeti olsaydı onu daha fazla sevebilirdim; diğerleri gibi olsaydı yani, böylece onun rahat etmesi, iyi vakit geçirmesi için bir şeyler planlayabilirdim.”

Gaston, karısının güzel yüzünü ellerinin arasına aldı, sıkıntılı gözlerine sevgiyle bakarak güldü. Bayan Baroda’nın odasında birlikte kıyafet değiştiriyorlardı.

Adam, “Sürprizlerle dolu bir kadınsın, *ma belle*,” dedi. “Neyi, ne zaman, nasıl yapacağını tahmin etmek imkânsız.” Karısını öpüp aynada kravatını bağlamaya girişti.

“Baksana, zavallı Gouvernail’i ne kadar ciddiye alıp telaşa kapılıyorsun, oysa o, böyle bir şeye neden olmayı asla istemez.”

Kızgınlıkla, “Telaş mı?” diye çıkıştı. “Ne saçma! Nasıl böyle bir şey dersin? Telaşmış! Sen onun akıllı biri olduğunu söylemiştin hani?”

“Öyle zaten. Ama zavallının işi başından öyle aşmış ki gelip burada bir süre dinlenmesini ben rica ettim.”

Kadının uzlaşmaya niyeti yoktu. “Yeni fikirler üretebilen biri olduğunu söylemiştin. Ben de onun en azından ilginç biri olacağını düşündüm. Baharlık kıyafetlerimi düzelttirmek için sabah şehre ineceğim. Bay Gouvernail gittiğinde haber ver; Octavie teyzemin evinde olacağım.”

O akşam tek başına, çakıl taşı kaplı yürüyüş yolunun kenarında yükselen meşe ağacının yanına gidip banka oturdu.

1 (Fr.) Güzelim. (ç.n.)

Düşüncelerinin, planlarının bu denli karman çorman olduğu başka bir zaman olmamıştı. Tek bildiği, sabah olunca evden gitmek istediğiydi.

Bayan Baroda, çakıl taşlarını ezen ayak sesleri işitti; ama dönüp baktığında tek görebildiği, yanmakta olan bir puronun kırmızı ucuydu. Kocası tiryaki olmadığı için, gelen kişinin Gouvernail olduğunu anlamıştı. Kendisini fark etmeyeceğini umdu, ama beyaz elbisesi Gouvernail'in onu görmesini sağlamıştı. Purosunu yere atıp yanına oturdu, oturmasına itiraz edileceğine dair en ufak bir kuşkusu bile yoktu.

“Kocanız bunu size getirmemi söyledi,” diyerek bazen başına ve omuzlarına attığı ince, beyaz bir eşarblı kadına uzattı. Bayan Baroda ağzının içinde mırıldanarak teşekkür edip eşarblı aldı, kucağına koydu.

O mevsimde akşam havasının zehirli olduğuna dair öylesine bir laf etti. Sonra bakışları karanlığa dikildi ve mırıldanarak, kendi kendine konuşur gibi iki dize okudu:

“Güney rüzgârlarının akşamı—büyük birkaç yıldızın akşamı!
Hâlâ suskun ve uyuklu akşam—”

Bayan Baroda, bu akşam şiirine bir karşılık vermedi, zaten ona hitap edilmediği de açıktı.

Gouvernail, sıkılgan biri değildi, yapıp ettiklerini, ağzından çıkanları da fazlaca umursayan biri sayılmazdı. Çekingenliği, içine kapanıklığı, içinde bulunduğu ruh halinden gelen bir şeydi, genel tabiatı böyle değildi yoksa. Bayan Baroda'nın yanında otururken sessizliğini o an için bozmuştu.

Serbestçe ve samimiyetle, duraksayarak ve kulağa nahoş gelmeyen bir tarzda konuşmuştu Gouvernail. Üniversite yıllarından, Gaston ile dostluklarından, hesapsız ve sınırsız hayallerinden söz etmişti. Şimdiyse düzene felsefi bir teslimiyetle razı biri

olmuştı; sadece var olmak ona yetiyordu, ara sıra, şimdi olduğu gibi, gerçek hayatta birkaç ufak nefes alsa kâfiydi.

Bayan Baroda, onun anlattıklarına kendini pek de vermemişti. Şu anda tamamen fiziki duruma odaklanmıştı. Adamın söylediklerine kafa yormuyor, sadece ses tonunu yudum yudum içine çekiyordu. Karanlıkta elini uzatmak, yüzüne veya dudaklarına hassas parmak uçlarıyla dokunmak istiyordu. Yanına iyice sokulmak, kulağına fısıldamak –ne fısıldayacağını önemi yoktu– istiyordu; tabii saygıdeğer bir kadın olmasaydı.

Yanına sokulma dürtüsü güçlendikçe adamdan uzaklaşıyordu. Aşırı bir kabalık sergiliyor gibi görüneceği mesafeye geldiğinde kalkıp onu orada tek başına bıraktı.

Eve varmadan önce Gouvernail, yeni bir puro yaktı ve akşam şiirini noktaladı.

Bayan Baroda, aynı zamanda arkadaşı da olan kocasına bu deli divane hallerinden söz etmemek için kendini zor tuttu. Saygıdeğer bir kadın olması bir kenara, çok da duyarlı bir insandı ve kişinin bu hayatta tek başına vermesi gerektiği bazı mücadeleler olduğunu iyi biliyordu.

Gaston sabah uyandığında karısı çoktan gitmişti. Şehre gitmek için erken saatte hareket eden trene binmişti. Gouvernail evden gidene kadar da dönmeyecekti.

O yaz, evde Gouvernail'in tekrar gelmesi bahsi açıldı. Aslında Gaston buna can atıyordu demek daha doğrudu, ancak karısının inatçı direnişi nedeniyle yavaş yavaş bu isteğinden vazgeçti.

Ne var ki yıl bitmeden, bu sefer karısı, tamamen kendi içinden gelerek Gouvernail'i tekrar ağırlamayı önerdi. Kocasını hem şaşırmış hem de önerinin ondan gelmesine çok memnun olmuştı.

“*Chere amie!*” Ona duyduğun antipatiyi sonunda yenmene öyle sevindim ki; o bunu gerçekten de hiç hak etmiyordu.”

Bayan Baroda, kocasını dudaklarından uzun uzun ve nazıkçe öptükten sonra, “Ben her şeyin üstesinden gelirim! Gör bak, bu sefer onu nasıl ağırlayacağım!”

1 (Fr.) Sevgili dostum. (ç.n.)

Öpücük

Dışarıda hava henüz kararmamıştı ama perdelerin çekildiği ve ateşin söndüğü oda loşlaşmış, belli belirsiz bir aydınlığın beslediği koyu gölgelerle dolmuştu.

Brantain, bu gölgelerden birinin içinde oturuyordu; gölgenin onu zapt etmesi umurunda değildi. Karanlıkta olması cesaretlendirmişti, yüzünü ateşin aydınlattığı kıza bu sayede doya doya bakabiliyordu.

Kız fevkalade güzeldi, yüzünden kan damlayacak kadar sağlıklı, kumral bir kızdı. Kucağında uyuşuk uyuşuk yatan kedinin parlak tüylerini usul usul okşuyordu ve refakatçisinin olduğu gölgeye de ara sıra kaçamak bakışlarla bakmayı ihmal etmiyordu. Kısık bir sesle, aslında akıllarından geçen şeyler olmadığını bariz, havadan sudan konulardan konuşuyorlardı. Kız, adamın onu sevdiğini biliyordu; içten, biraz hoyrat, duygularını saklamasını sağlayacak derecede bir kurnazlıktan yoksun ve zaten böyle bir şey yapma niyeti de taşımayan biriydi genç adam. İki haftadır kızla baş başa kalabilmek için çok ısrar etmişti. Kız, onun kendisine açılmasını bekliyordu, açılındı ki o da kabul et-sindi. Silik ve pek de yakışıklı sayılamayacak biri olan Brantain, çok zengindi; kız da bu zenginliğin sağlayacağı çevre ve statüyü istiyordu zaten.

Son ay partisiyle bir sonraki partiden söz ederlerken, bir suskunluk anında kapıdan Brantain'in iyi tanıdığı genç bir adam girdi. Kız, başını bu gençten yana çevirdi. Genç, bir iki adımda kızın yanına ulaşıverdi; kız, onun Brantain'i görüp görmediğini anlayamamıştı, bu yüzden de gelen gencin niyetinden de şüphe-lenmemişti; genç adam, kızın oturduğu koltuğa eğilerek dudak-larından uzun uzun ve ateşli bir şekilde öptü.

Brantain, ağır ağır kalktı, kız da kalktı ama ayağa fırlarcasına ve yeni gelen genç adam ikisinin arasında duruyordu, yüzünde hafif bir hayret ifadesi ve şaşkınlıkla karışık bir diklenme gayreti okunuyordu.

Brantain, kekeleyerek "Fazla kaldım herhalde... Benim hiç... hiç haberim yoktu... Yani... size iyi günler." İki eliyle birden şap-kasına yapışmıştı, kızın ona elini uzattığını da muhtemelen fark etmedi; kızın aklı, mantığı tamamen uçup gitmemişti ama ken-dinde konuşacak cesareti de bulamıyordu.

"Orada oturduğunu grmşsem as beni, Nattie! Senin için berbat bir durum olduğunun farkındayım. Ama beni bu seferlik affedersin; ilk defa böyle bir pot kırdım. Ne oldu, mesele nedir?"

Kız, çok sinirlenmişti. "Dokunma bana! Git yanımdan! Eve zili almadan girmek de ne demek?!"

Genç adam, kendini haklı çıkarma kaygısıyla ve sakin bir ses-le, "Hep yaptığım gibi ağabeyinle geldim," dedi. "Yan kapıdan girdik. O st kata çıktı, ben de seni bulurum diye buraya geldim. Bu açıklama, yaşanan talihsizliğin kaçınılmazlığını açıklamakta yeterli olmalı." Yalvaran bir sesle, "şimdi lütfen beni affettiğini söyle, Nathalie," diye ekledi.

"Affetmek mi! Ağzından çıkanı kulağın duymuyor herhalde! Bırak da geçeyim. Seni affetmem hiç kolay olmayacak, bilesin."

O gün sözünü ettikleri bir sonraki partide kız, Brantain'in yanına gidip, onu orada görmekten ne kadar mutlu olduğunu belirten tatlı ama biraz da kaygılı bir gülümsemeyle "Sizinle biraz konuşabilir miyiz, Bay Brantain?" diye sordu. Brantain'in derin mutsuzluğu yüzünden okunuyordu; ancak Nathalie koluna girip, تنها bir köşe bulmak üzere birlikte yürümeye başladıklarında, yüzündeki komik denebilecek ıstırap ifadesiyle bir umut ışığının iç içe geçtiği görüldü. Kızın gayet açık sözlü biri olduğu ortadaydı.

"Belki de bu konuşmayı hiç yapmamalıydık, Bay Brantain; ama, ama yani... bilmenizi isterim ki geçen günkü o olaydan bu yana ıstırap içindeyim. Sizin bu olayı nasıl algılayabileceğinizi düşününce..." -Brantain'in yusyuvarlak, saf suratındaki ıstırabın yerini umuda bıraktığı açıkça görülüyordu- "Biliyorum, bunu mesele edecek biri değilsiniz ama kendi içimi rahatlamak için açıklama yapmak istiyorum; Bay Harvy, benim çok eski ve samimi bir arkadaşımıdır. Abi kardeş gibiyizdir. Abimin en yakın arkadaşımıdır ve kendisini ailemizin bir parçası olarak görür. Biliyorum, size bunları anlatmam saçma ve münasebetsizce bir şey; hatta onur kırıcı bile denebilir," ağladı ağlayacaktı, "ama benimle... benimle ilgili düşünceleriniz çok önemli." Sesi tekrar düşmüş ve titremeye başlamıştı. Brantain'in yüzündeki ıstırapsa tamamen silinmişti.

"Demek ne düşündüğüm sizin için önemli, öyle mi Bayan Nathalie? Size Bayan Nathalie diyebilir miyim?" Uzun ve loş bir koridora girdiler, iki yanda boylu ve çok güzel çiçekler sıralanmıştı. Ağır adımlarla koridorun sonuna kadar yürüdüler. Aynı yoldan geri gelmek için döndüklerinde Brantain'in yüzünde sevinç, Nathalie'nin yüzünde zafer ifadesi vardı.

Düğüne davetli olanlardan biri de Harvy idi; Nathalie'nin yalnız kaldığı nadir anlardan birinde yanına sokuldu.

“Seni öpmem için beni kocan yolladı,” diye sırtıttı.

Nathalie'nin yüzü ve yuvarlak, beyaz boynu bir anda pembe oldu. “Herhalde bir erkek için böyle bir günde cömertçe davranmak doğal bir durum. Bana, evliliğinizin, sizinle aramızdaki güzel samimiyeti bozmasını istemediğini söyledi. Ona ne dediğini bilmiyorum ama,” edepsiz bir gülümsemeyle devam ederek, “beni buraya seni öpmem için yolladı.”

Nathalie, taşları ustalıkla oynayan bir satranç oyuncusu gibi hissetti kendini; oyunun, istediği şekilde ilerlediğini görüyordu. Bakışlarını kaldırıp Harvy'nin gözlerine baktığında, dudaklarında tatlı bir gülümseme, gözlerinde bir parıltı vardı ve dudakları, davet ettiği öpücüğü büyük bir iştahla bekliyordu.

Harvy, konuşmasını kısık bir sesle sürdürdü, “Ama biliyor musun, ona söylemedim gerçi, nankörlük gibi görünebilirdi çünkü ama sana söyleyebilirim. Ben artık kadınları öpmeyi bıraktım; çok tehlikeli çünkü.”

Olsun, Nathalie'nin elinde Brantain ve onun milyonları vardı. Zaten bu dünyada insan, istediği her şeye sahip olamaz ki; hem ayrıca, Nathalie'nin böyle bir beklentisi olacağını düşünmek de mantıksız olurdu.

Désirée'nin Bebeği

Hava çok güzeldi, Madam Valmonde bunu fırsat bilip arabaya atladı, Desiree ve bebeğini görmeye L'Abri'ye gitti.

Desiree'nin bebeği olması düşüncesi onu güldürdü. Desiree daha dün kendisi bebektir; Mösyö Valmonde, bir gün malikânenin kapısından girdiğinde, onu büyük taş sütunun gölgesinde uyuklarken bulmuştu.

Küçük çocuk, kollarında “Baba” diye diye ağlamaya başlamıştı. Tek yapabildiği şey buydu çocuğun. Bazıları, emekleme çağındaki çocuğun oraya kendi başına, emekleye emekleye gelmiş olabileceğini söylüyordu. Fakat, bez kaplı at arabasıyla dolaşan ve Coton Mais tarafından hemen çiftliğin aşağısında işletilen araba vapuruyla karşıya geçmiş bir grup Teksaslı tarafından akşamüstü oraya terk edildiği görüşü ağır basıyordu. Madam Valmonde ise bunların hiçbirini kabul etmiyordu; ona göre bu bebek, Tanrı'nın bir armağanıydı, çocuğu olmadığı için Tanrı tarafından gönderilmişti. O bebek büyüdü, çok güzel, zarif, pırlanta kalpli ve içten bir kız oldu; Valmonde Çiftliği'nin gözbebeği idi artık.

18 yıl önce gölgesinde uyuduğu taş sütuna yaslanmış dururken, Armand Aubigny'nin atıyla geçtiğinde onu görüp âşık

olması da bu nedenle kimseyi şaşırtmadı. Bütün Aubigny'ler böyle âşık olmuştu zaten, tabancanın namlusundan çıkan bir mermiyle vurulmuş gibi... Ne ilginçtir ki Desiree'ye o güne kadar âşık olmamıştı; oysa onu, annesinin ölümünün ardından, 8 yaşında bir çocuk olarak babasıyla Paris'ten döndükleri günden beri tanıyordu. Ancak şimdi, Desiree'yi kapıda gördüğü anda içini dolduran bu şiddetli duygu, bir çığ gibi, bir çayır yangını gibi, her türlü engeli tepetaklak eden bir şey gibi kalbini kasıp kavurmaktaydı.

Mösyö Valmonde, akıl ve mantık çerçevesinde hareket etmeyi ve her meseleyi titizlikle incelemeyi seçti; daha açık bir ifadeyle, kızın kimin nesi olduğunu bulup ortaya çıkarmak istiyordu. Armand, kızın gözlerine baktığında kendinden geçiyor, başka hiçbir meseleyi umursamıyordu. Kızın soyunun bilinmediğini ona hatırlattılar. Louisiana eyaletinin en eski ve en muteber ailelerinden birinin soyadını ona verebilecekken, bunun ne önemi vardı ki? Paris'ten, içi pahalı kıyafetlerle dolu bir düğün sepeti sipariş etti; sepet gelinceye kadar da gösterebileceği tüm sabırla kendine hâkim olmaya çalıştı; sonra evlendiler.

Madam Valmonde, dört haftadır Desiree ile bebeği görmemişti. L'Abri'ye vardığında, hep olduğu gibi yine ürperdi. Hüzünlü, bir kadının nazik elinin yıllardır değmediği bir yerdi; yaşı artık hayli ilerlemiş olan Mösyö Aubigny, Fransa'da evlenmiş, eşini yine Fransa'da kaybedip orada toprağa vermişti. Madam Valmonde, toprağını çok seven biri olarak asla onu terk edemezdi. Keşiş cüppesi gibi kapkara çatı, dik bir eğimle aşağı iniyor, sarı sıvalı evin çevresini saran geniş balkon tamamen örttüğü

gibi daha da ilerisine sarkıyordu. Evin hemen yanı başında ulu meşeler yükseliyordu; kalın yapraklı uzun dalları, evin üstünü bir tabut örtüsü gibi kara bir gölgeyle kaplamıştı. Genç Aubigny'nin idareciliği de katıydı, babasının yönetimi altında rahat ve neşeli bir hayat süren zenci çalışanlar, onun yönetimi altında neşeyi, sevinci unutmuşlardı.

Yeni anne, yavaş yavaş kendini toparlıyordu, bir kanepede, dantelli bembeyaz örtüler üstünde uzanmaktaydı. Bebeği, göğsünün üstünde uyuyakalmıştı. Sarı tenli bakıcı kadın, pencerenin önünde oturmuş, kendini yelpazeliyordu.

Madam Valmonde, iri cüssesiyle eğilip Desiree'ye nazıkçe sarıldı, yanağından öptü. Sonra bebeğe yöneldi.

Onu görmesiyle, "Aman, o bebek bu mu?" diye korku dolu bir sesle haykırdı. O günlerde Valmonde ailesinde kullanılan dil Fransızca'ydı.

Desiree güldü, "Ne kadar büyüdüğünü gördüğünde şaşıracağını tahmin etmiştim," dedi. "Benim güzel bebeğim. Anne, şunun bacaklarına, ellerine baksana. Şu tırnaklar! Gerçek tırnaklar! Zandrine, bu sabah tırnaklarını kesti. Öyle değil mi Zandrine?"

Kadın, türbanlı başını asaletle eğerek, "Evet, hanımım," dedi.

Desiree devam etti. "Hele bir ağlaması var ki kulakları sağır eder. Armand onu geçen sabah ta La Blanche'ın kulübesinden duymuş."

Madam Valmonde, gözlerini bebekten bir an olsun ayırmamıştı. Bebeği kucağına alıp en aydınlık pencerenin önüne götürdü. Dikkatlice bebeği inceledi, sonra yüzünü karşı tarlalara çevirmiş olan Zandrine'e, soru soran gözlerle baktı.

Bebeği getirip annesinin yanına bırakırken Madam Valmonde, “Evet, bebek büyümüş, değişmiş,” dedi. “Armand ne diyor?” Desiree’nin yüzü, sevinçle ışıldadı.

“Armand, kasabadaki en gururlu baba, bence çocuk onun adını taşıyacağı için gururlanıyor; söylemese de ben anlıyorum, kızı da olsa böyle hissedermiş. Ama ben bunun doğru olmadığını biliyorum. Beni mutlu etmek için öyle diyor. Ve anneciğim,” Madam Valmonde başını kendinden yana eğerken fısıltıyla devam etti, “bebek doğdu doğal, hiçbirini cezalandırmadı, tek bir tanesini bile. İşten kaytarmak için kendi bacağını yakan Negrillon’a bile ‘Haylaz’ deyip, gülüp geçti. Ah, anneciğim, öyle mutluyum ki artık korkmaya başladım.”

Desiree’nin dedikleri doğrudu. Evlilik, oğullarının doğuşu Armand Aubigny’nin zorbalık ve hoşgörüsüzlüğünü törpülemişti. Narin tabiatlı Desiree, onu çok sevdiği için bu duruma çok mutlu olmuştu. Armand’ın yüzü asıldı mı tir tir titredi ama onu yine de severdi. Gülümsemesi, Tanrı’nın en büyük lütfuydu Desiree için. Ama Armand, Desiree’ye âşık oldu olalı, koyu tenli, yakışıklı yüzü pek asılmaz olmuştu.

Bebek üç aylık olduğunda. Desiree bir gün uyandı, içine huzurunu bozacak bir şeyler olacaktı gibi bir his doğmuştu. Başta çok muğlak, belli belirsiz bir histi. Huzursuzluk veren belirtiler, siyahiler arasında esrarlı bir hareketlilik, neden geldiklerini izahta zorlanan uzak komşuların ziyaretleri... Neden sonra, kocasının davranışlarında Desiree’yi dehşete düşüren ani bir değişiklik... Desiree o kadar korkmuştu ki nedenini kocasına sormaya bile cesaret edemiyordu. Armand onunla konuşurken artık bakışlarını kaçırıyordu, gözlerindeki aşk ateşi sönmüştü. Eve nadiren geliyor, geldiğinde de hiçbir gerekçe olmadan hem

karısından hem çocuğundan kaçınıyordu. Ve bir anda Şeytan'ın emrine girmiş gibi, kölelere karşı da zalimce davranmaya başlamıştı. Desiree, kahrından ölecek duruma gelmişti.

Sıcak bir günün öğle sonrasında odasında, üzerinde sabahlık, parmaklarıyla omuzlarına dökülen uzun, ipek saçlarıyla oynuyordu. Bebek, üzeri yarı çıplak, annesinin maun ağacından yapılma büyük karyolasında uyuyordu; yatak, saten kaplı yarım sayvanıyla şatafatlı bir tahtı andırıyordu. La Blanche'ta yaşayan, büyükanne ve babalarından biri siyahi, diğerleri beyaz oğlanlardan biri, bebek gibi üzeri çıplak, tavus kuşu tüylerinden yapılma bir yelpazeyle be-beği yelliyordu. Desiree'nin hüznünlü gözleri bebeğin üzerinde boş bakışlarla sabitlenmişti, bir yandan da etrafını kuşatmakta olan tehditkâr pusu delip ardını görmeye çalışıyordu. Bir bebeğe, bir yanı başında duran çocuğa bakıp duruyordu. Derken, elinde olmadan ve istem dışı bir "Ah!" döküldü ağzından. Damarlarındaki kan, buza dönmüş, yüzünü ıslak ve yapış yapış bir ter kaplamıştı.

Melez oğlan çocuğuna bir şeyler demek istedi; ama ilk denemesinde sesi çıkmadı. Çocuk, nihayet kendisine seslenildiğini duydu, başını kaldırıp Desiree'ye baktı; Desiree, kapıyı işaret ediyordu. Çocuk, büyük ve yumuşak yelpazeyi cilalı zemine bırakıp itaatkâr bir tavırla ve çıplak ayaklarının parmak uçlarına basarak odayı terk etti.

Desirée, taş gibi kaskatı kesilmiş, gözlerini çocuğa dikmişti, yüzünde büyük bir dehşet ifadesi vardı.

O sırada kocası odaya girdi, onu fark etmeden masaya gidip üzerindeki evrak arasında bir şeyler aramaya başladı.

Desiree, “Armand,” diye seslendi; sesi insan olsaydı Armand’ın kalbine bir bıçak gibi saplanırdı. Ne var ki Armand, kendisine seslenildiğini fark etmedi. Desiree tekrar seslendi, “Armand.” Sonra kalkıp yalpalayarak onun yanına gitti. Koluna sımsıkı yapışarak bir kez daha “Armand,” dedi. Soluğu kesilmişti. “Çocuğumuza bak, Armand. Bu ne demek? Söylesen bana?”

Armand, koluna yapışmış parmakları, hiçbir duygu belirtisi göstermeden ama kibarca gevşetip kendisinden uzaklaştırdı. Desiree haykırdı: “Söylesene, bu ne demek!”

Armand, sakın ve kısık bir sesle: “Şu demek: Çocuk beyaz tenli değil; yani sen beyaz değilsin.”

Bu suçlamanın ne anlama geldiğini hızlıca düşünen Desiree, olağandışı bir cesaretle inkâr yoluna gitti. “Yalan; doğru değil bu, beyazım ben! Saçıma bak, kahverengi; gözlerim gri, sen de biliyorsun Armand, gözlerimin rengi gri. Tenim de beyaz,” bileğini kavrayarak devam etti. “Ellerime bak; seninkilerden bile beyaz Armand,” dedi ve çılgınca bir kahkaha savurdu.

Armand, “La Blanche’inkiler kadar beyaz,” diye karşılık verdi; sesi zalimceydi ve karısını, çocuklarıyla beraber odada baş başa bırakarak çıkıp gitti.

Desiree kalem tutabilecek kadar kendini toparlayabildiğinde Madam Valmonde’ye ümitsizlik cümleleriyle dolu bir mektup yazdı.

“Anne, bana beyaz olmadığımı söylüyorlar. Armand, benim beyaz olmadığımı söyledi. Tanrı aşkına söyle, bunun doğru olmadığını söyle bana. Sen bunun doğru olmadığını biliyorsundur.

Ölürüm anne. Yaşayamam. Bu kadar mutsuz olup yaşayamam ben.”

Gelen cevap gayet kısa ve özdü:

“Sevgili Desirée: Evine, Valmonde’ye gel; seni seven annene gel. Çocuğu da getir.”

Mektup Desirée’ye ulaştığında kocasının çalışma odasına gitti, onu masanın üzerine, kocasının önüne bıraktı. Mektubu bırakınca adeta taştan bir figüre dönüştü Desirée: suskun, beyaz, hareketsiz...

Armand, sessizce, buz gibi soğuk gözlerle yazılanları okudu.

Hiçbir şey söylemedi. Desirée, ıstırap ve gerginliğin bıçak gibi keskinleştirdiği bir ses tonuyla “Gideyim mi Armand?” diye sordu.

“Evet, git.”

“Gitmemi istiyor musun?”

“Evet. Gitmeni istiyorum.”

Armand, Tanrı’nın ona zalimce davranıp haksızlık ettiğini düşündü; Desirée’yi böyle ruhundan bıçaklayarak Tanrı ile bir yerde ödeşmiş olduklarını hissetti. Evine ve adına kasıt gütmenden de olsa sürdüğü lekeden dolayı onu sevmiyordu artık.

Desirée, suratına sert bir yumruk almış gibi döndü, ağır adımlarla kapıya doğru yürüdü, içinde Armand’ın ona sesleneceği umudu vardı.

“Elveda, Armand,” dedi iniltili bir sesle.

Armand karşılık vermedi. Bu, onun kadere attığı son yumruğuydu.

Désiree, çocuğunu aramak için içeri gitti. Zandrine, kucağında çocukla loş koridorda dolaşıyordu. Desiree, hiçbir açıklama yapmadan çocuğu bakıcısından aldı, merdivenlerden inip meşe ağacının dalları altına kadar yürüdü.

Ekim ayında bir öğleden sonraydı; güneş ufukta yavaş yavaş alçalıyordu. Uzaktaki tarlalarda zenciler kütlü toplamaktaydı.

Désirée, hâlâ üzerindeki beyaz ince elbise ve terliklerleydi. Saçlarını çözmüştü ve güneş ışıkları, kahverengi örgülerinden altın rengi bir parıltı saçıyordu. Uzaktaki Valmondé Çiftliği'ne giden, geniş ve üstünde çokça ayak izi bulunan yola yönelmedi Desiree. Biçilmiş otlardan geriye kalan anızların, narin bir çift ayakkabı içindeki nazik ayaklarını acıttığı boş bir tarlaya yöneldi; anızlar, ince elbisesini koparıp lime lime ediyordu.

Derin ve miskin nehrin kıyısı boyunca büyümüş söğütler ve kamışlar arasında gözden kayboldu ve bir daha hiç geri dönmedi.

Birkaç hafta sonra, L'Abri'de çok ilginç bir olay yaşandı. Ter-temiz süpürülmüş arka bahçenin orta yerinde büyük bir ateş yakılmıştı. Armand Aubigny, manzaraya hâkim konumdaki geniş holde ateşi seyrediyordu; yarım düzine zenciye, ateşi canlı tutacak malzemeyi veren de oydu.

Söğüt ağacından yapılmış, güzel mi güzel bir bebek beşiği, süslü, güzel tülleriyle ateşin üzerine atılmıştı. Ateşi o ana kadar besleyense, paha biçilemez bir düğün sepetinin ihtişamıydı. Sonra sırayla ipek elbiseler, kadife ve saten kıyafetler atıldı bu ateşe; ve sonra danteller, işlemeler, şapkalar, eldivenler boyladı ateşi; sepet ve içindekiler nadide şeylerdi.

Ateşe fırlatılan son şey, mektuplardan oluşan küçük bir mektup destesi oldu; Désirée'nin nişanlı oldukları sırada yazıp gönderdiği, masum küçük karalamalardı bunlar. Armand'ın onları aldığı çekmecenin dip tarafında bir de mektup parçası vardı. Ama bu, Desiree'nin yazdığı mektuplardan değildi; Armand'ın annesinin babasına yazdığı bir mektubun bir parçasıydı. Armand, o parçayı okudu. Annesi, kocasının ona duyduğu sevgiden ötürü Tanrı'ya şükrediyor ve şöyle diyordu:

“Ama her şeyden önemlisi, onu taparcasına seven annesinin, kölelik damgasıyla lanetlenmiş ırka mensup olduğunu ondan sonsuza kadar saklama şansını, hayatımızı o şekilde yaşama imkânını bize verdiği için akşam-sabah Tanrı'ya şükrediyorum.”

Madam Célestin'in Boşanması

Madam Celestin, sabahları küçük balkonunu süpürmeye her zaman, tiril tiril ve üzerine sıkıca oturmuş basma elbisesiyle çıkardı. Avukat Paxton, arkasında zarif pililer olan gri elbisesi içinde onu çok beğenirdi. Madam Celestin, boynuna pembe bir kurdele bağlamayı da hiç ihmal etmezdi. Avukat, sabahları St. Denis Sokağı'ndaki ofisine giderken o da mutlaka balkonu süpürürdü.

Avukat, bazen durup korkuluğa yaslanır, ona günaydın der, güllerini ya eleştirir ya da överdi; veya zamanı varsa, kadının anlatacaklarını dinlerdi. Madam Celestin'de laf bitmezdi. Bir eliyle elbisesinin eteğini tutar, diğer eliyle süpürgesini zarif bir biçimde dengeleyerek kavrar, avukatın gayet rahat bir şekilde yaslandığı korkuluğa kadar giderdi.

Avukata elbette başındaki dertleri anlatırdı. Madam Celestin'in dertlerini bilmeyen yoktu.

Avukat bir defasında ona avukatlara has, ağır ve kontrollü ses tonuyla şöyle dedi: "Madam, gerçekten de insan doğası, özellikle de kadın doğası bunca şeye kolay kolay dayanamaz. Ellerinizle dünyanın işini yapıyorsunuz," Madam Celestin, bol gelen güderi eldivenindeki deliklerden görünen iki pembe parmak ucuna bakıyordu, "dikiş dikiyor, müzik dersi veriyor, kendinizi ve iki

ufaklığı doyurabilmek adına kim bilir daha ne ağır işler yapıyorsunuz.” Madam Célestin’in güzel yüzü, yaşadığı dertlerin böyle sıralanması karşısında memnuniyetle aydınlandı.

“Haklısınız Hâkim Bey. Metelik bile yok, son dört aydır Celestin bana ne metelik verdi ne de gönderdi.”

Avukat Paxton, sakallarının arasından, “Sahtekâr herif,” diye mırıldandı.

“Ancak,” diye kadın sözüne devam etti, “Alexandria civarında, canı çalışmak isterse, iyi para kazandığını söylüyorlar.”

“Onu herhalde aylardır görmediniz?”

Kadın, “Celestin’i görelî tam altı ay oluyor,” diye itiraf etti.

“İşte bu, işte ben de bunu anlatmaya çalışıyorum; sizi resmen terk etmiş, geçiminizi sağlamıyor. Size kötü davrandığını duyarsam şaşırmam doğrusu.”

“Siz de biliyorsunuz Hâkim Bey,” diyerek Madam, çekingen bir öksürükle devam etti, “içkici bir adam... ne bekleyebilirsiniz ki? Bana verdiği sözleri bir bilseniz! Ah, Celestin’in bana verdiği sözler kadar param olsa çalışmak zorunda kalmazdım, emin olun.”

“Boşanma mahkemesi şuracıktayken ve hayatınızı yeni baştan düzene koymanızı sağlayabilecekken, bunu böyle çekmeye devam etmeniz, bana göre aptalca, madam.”

“Bunu daha önce de demiştiniz, Hâkim Bey; boşanma konusunu düşünceğim. Sanırım haklısınız.”

Madam Celestin, boşanmayı düşünmüş ve bunu da anlatmıştı; Avukat Paxton, meseleyle yakından ilgilenmişti.

O sabah da Madam Celestin, avukatın geçişini beklemiş, gelince de “Hani şu boşanma meselesi,” diye lafa girip “ailemle, arkadaşarımla konuştum, hiçbirî boşanma taraftarı değil,” diye eklemişti.

“Buranın melez ahalisi için normal bir tavır bu madam. Sizi uyarmıştım, karşı çıkarlar demiştim, bununla yüzleştiniz ve cesaretle tahammül ettiniz.”

“Siz hiç merak etmeyin, ben bunun üstesinden gelirim! Annem, ailede kimsenin boşanmadığını, boşanırsam ailemin yüzünü kara çıkaracağımı söylüyor. Annem için söylemesi kolay. Ne zorluk yaşamış ki? Peder Ducheron ile konuşmalıyım; günah çıkardığım peder yani. Annemin gönlü olsun diye gideceğim Hâkim Bey. Ama şu da var ki dünyadaki tüm pederler bir araya gelse, beni Celestin’in karısı olarak kalmaya ikna edemez.”

Aradan bir iki gün geçmişti, Madam Celestin, avukatı yine aynı yerde bekliyordu. “Hâkim Bey, hani boşanma diyorduk.”

Avukat, kadının kahverengi gözlerinde ve güzel dudaklarının kıvrımlarında yeni bir kararlılık belirtisi görerek çok memnun olmuştu. “Evet, evet, öyle. Peder Ducheron’u gördünüz sanırım, onun karşısına çıkacak cesareti de buldunuz.”

“Ah, emin olun, mükemmel bir vaaz verdi. Rezalet yaratmak, kötü örnek olmak üstüne, hiç bitmeyecek sandığım bir konuşmaydı. Sorumluluk kabul etmeyeceğini, piskoposu görmem gerektiğini söyledi.”

Avukat, kekeleyerek ve sandığından daha da gergin bir sesle, “Piskoposun sizi caydırmasına müsaade etmeyeceğinize inanıyorum,” dedi.

Madam Celestin, gülerek, “Beni henüz tanımamışsınız Hâkim Bey,” deyip başını çevirip eteğini savurarak eve yöneldi, sohbet sona ermişti.

Avukat Paxton, korkuluğun demirlerine tutunmuş halde duruyordu. Seslendi. “Madam Celestin. Şu piskopos.” Madam onu görmemişti. “Siz misiniz Hâkim Bey?” dedi ve insanı gururlandıracak kadar istekli adımlarla ona doğru yürümeye başladı.

“Evet, görüştüm kendisiyle,” diye başladı Madam Celestin. Avukat, kadının anlamlı yüzünden, kararlılığında zerre oynama olmadığı sonucuna varmıştı. “Güzel konuşan biri. Natchitoches cemaatinde ondan güzel konuşanı yoktur. Çektiğim dertler hakkında öyle içten konuştu ki gözlerimden yaşlar geldi, kendimi tutamadım; çektiklerimi anlıyor, benim için üzüyor. Atmak istediğim adım hakkında konuşmasını dinleseydiniz siz bile etkilenirdiniz; tehlikelerini, günah olduğunu anlattı. Bir Katolik’in vazifesi, son noktaya kadar her şeye tahammül etmekmiş. Hayattan elimi eteğimi çekersem kendimi inkâr etmiş olurmuşum. Bunları anlattı bana.”

Avukat, memnun bir şekilde gülerek, “Ama sizi kararınızdan döndürememiş gördüğüm kadarıyla,” dedi.

“Ah, hayır. Piskopos, Celestin gibi bir adamla evlenmek nasıl bir şeydir, bilmiyor; nasıl bir hayatım var, neler çektim, haberi yok. Dediğinize göre Celestin’in koluna kanuni yoldan sepeti takma hakkım varsa, Papa bile beni bunu daha fazla çekmeye ikna edemez.”

Avukat Paxton’da dikkat çekici bir değişiklik göze çarpıyordu. Gündelik iş ceketini giymez olmuştu, ofise artık pazar günü kiliseye giderken giydiği şık takımla gidiyordu. Ayakkabılarının daima boyalı olmasına, yakasına ve kravatına ayrı bir özen gösterir olmuştu. Uzun favorilerini titizlikle düzeltiyor, tarıyordu. Derken, eski kasabanın sokaklarını arşınlarken hayal kurmak gibi aptalca bir alışkanlık edindi. Evlenmesinin iyi fikir olduğu-

nu düşünmeye başlamıştı. Bu tatlı ve kutsal makamı işgal edebilecek en iyi aday da, o anda düşüncelerini meşgul eden güzeller güzeli Madam Celestin'den başkası olamazdı. Natchitoches kasabasının yaşlıları onları rahat bırakmazdı belki ama dünyada buradan başka sürüyle yaşanacak yer vardı.

Bir sabah, Madam Celestin'in evine yaklaşırken avukatın kalbi bir başka atıyordu; onu güllerin arkasında, her zamanki gibi elinde süpürgeyle çalışırken buldu. Balkon, merdiveni temizlemiş, menekşelerden oluşan bordür boyunca uzanan taş kaplı patikaya girişmişti.

“Günaydın, Madam Celestin.”

“Ah, siz misiniz Hâkim Bey? Günaydın.” Avukat bekledi. Madam Celestin, işini yapmaya devam etti. Sonra hafif bir çekingenlikle, “Hâkim Bey, hani şu boşanma meselesi,” diye söze girdi. “Düşündüm de... bence boşanma meselesini siz de artık dert etmeseniz iyi olacak.” Eldivenli elinde süpürge sapının ucuyla derin daireler çiziyor, çizdiği dairelere ciddi bir bakışla bakıyordu. Yüzü avukata her zamankinden daha pembeymiş gibi geldi; ama belki de boynundaki pembe fulardan dolayı böyleydi. “Evet, buna gerek kalmadı. Celestin dün gece eve geldi, Hâkim Bey. Artık yepyeni, tertemiz bir sayfa açacakmış. Şeref sözü verdi bana.”

Tedavi

Kadın otuz beşindeydi, gençliğin son demlerindeydi. Eski günlerindeki dirilik, narinlik veya güzellikten kalmamıştı. Gençliğin izleri, bir vakitler bakanda şefkat uyandıran, insanlara duyduğu güveni yansıtan çekici yüzünün ifadesindeydi.

Gözleri on beş yıldır kapalıydı, karanlıkta bir yaşam sürmüştü bunca yıl. Tıbbın bir mucizesi sayesinde, yavaş yavaş gözleri ışığı algılamaya başlamıştı. Yıllar sonra ilk defa gözleri, ıslıl ıslıl bir haziran gününün tatlı aydınlığına açılmıştı.

Yalnızdı. Yalnızlığı daha en baştan kendisi istemişti. Sevinçten neredeyse sarhoş olmuştu ama bir yandan da için için korkuyordu. Işığı önce, açık penceresinden görmek istedi; zihnini keskin ve canlı imgelerle dolduracak, bildiği ve sevdiği simalara bakmadan önce, çevresindeki cansız, ruhsuz objelere bakmayı tercih etmişti.

Açık pencereden gördüğü, ne de güzel bir dünyaydı!

Hissettiği yoğun duyguların tesiriyle, fısıltılı bir sesle “Ah, Tanrım!” dedi. Duaları kabul olmuştu. Masmavi, sonsuz haziran göklerine, yer yer sararmış, ufkun mor rengi içine akıp giden yeşil çayırlara baktığında içini dolduran sevinç ve şükran duygularını ifade edecek sözcük bulamıyordu. Penceresinin yanı başındaki

akçaağacın yaprakları güneşte sallanıyordu; ağacın altında bin bir sıcak renkte çiçek açmıştı ve havada asılı duran göz alıcı renklerdeki kelebekler, insanın içini hoş duygularla dolduruyordu.

Kendi kendine mırıldandı: “Dünya hiç değişmemiş, sadece daha da güzelleşmiş. Ne kadar güzel olduğunu nasıl da unutmuşum, ah!”

Onu rahatlatan tüm o sevgili, cansız arkadaşları odasındaydı. Hepsini çok net hatırlıyordu: Maun renkli, parlak, cilalı masası, 15 yıl önceki gibi duruyordu, içi güllerle dolu kristal bir vazoda birkaç kitap bu masanın üzerinde yer alıyordu. Koltukların, yatağın, resimlerin görüntüsü içini sevinçle doldurmuştu. Masa ve perdeler bile, eskilerinkini andıran desenleriyle gözüne hiç değişmemiş gibi göründüler.

Şöminenin üstünde duran Fransız malı saati nazikçe okşadı; kadranın yanında, geçen asırdan kalma, küçük, süslü, tunç bir erkek figürü tokalı, fırfırlı giysisiyle poz veriyordu. Eski bir dosta merhaba der gibi selamladı bu figürü ve yumuşak mendiliyle o küçük, tunç yüzünü nazikçe sildi. Çocukken onu güçlü bir figür olarak görürdü. İleriki yaşlarda, sanat zevki çok geliştiğindeyse ona kötü bir sanat eseri olarak bakmaya başlamıştı. Şimdiyse, kimse onu, bu eski Fransız saatinden ve yanındaki tunçtan yapılmış küçük ve güzel adamdan ayrılmaya ikna edemezdi.

Köşede duran bir ayna vardı odada. Aynayı unutmamıştı; ah, hayır, onu hiç mi hiç unutmamıştı, ama onun orada durduğunu düşünmek içini ürpertiyecekti. Günah çıkarmaya gidecek genç bir kız gibi utanıyor, korkuyor, elinden geldiğince kaçıyor. Ama varlığını asla unutmamıştı.

Neden sonra, gergin bir tavırla mendiliyle yüzünü silerken, “Saçmalıyorum,” dedi. Bir anda fikir değiştirdi, odanın karşı

köşesine gidip aynanın karşısına dikildi, yansımasıyla yüzleşti.

Elinde olmadan “Anne!” diye bağırdı, hızla arkasına döndü; yalnızdı. Bir anlık bir şeydi; mantıksız, kontrolsüz bir tepki.

Kendini hemen topladı, derin bir soluk aldı. Hafifçe terlemiş alnını yeniden mendiliyle sildi. Titrek elleriyle koltuğun arkasını tuttu, aynaya bir daha baktı. Bileklerindeki damarlar, patlayacak gibi şişmiş, zonkluyordu.

Siz veya ben veya aynadaki aynı görüntüye bakan herhangi biri, 35 yaşında veya belki biraz daha büyük, nispeten bozulmamış, etkileyici, sarışın bir kadın görürdü. Onun ne gördüğünü ise ancak Tanrı bilebilirdi. Gördüğü şey, onu dehşetli bir büyüyle zapt etmişti.

Hepsinden fazla onunla konuşan şeyse gözlerdi. Bir zaman bir yerde sırra kadem basan o öteki, yaşlı benliğe ait olan tek şey, vaktiyle hasta olan bu gözlerdi. Gözleri sorguladı, onlara meydan okudu, kafa tuttu kadın. Gözlerin derinliklerine bakarken, üst üste birikmiş bilgelik yıllarının bütün o ezici ağırlığını ruhu-na dolduruyordu.

Gözlerini öteki gözlerden ayırmadan, “Bana yalan söylemişler,” dedi, “herkes yalan söylemiş bana! Annem, kız kardeşlerim, Robert; istisnasız hepsi yalan söylemiş.”

Aynadaki gözlerin diyeceği bir söz kalmadığında bakışlarını kaçırdı. Yüzündeki manalı ifade solup gitmişti; eski güzelliğinden, özgüvenden eser yoktu bu yüzde.

Ertesi gün, kendisini yıllardır ilk günkü sadakatle seven adamın koluna girip dışarı gezmeye çıktı. Gözlerinin ışığı sönünce, ona verdiği evlenme sözünü yerine getirmemişti. Adam, bunca yıl başka biriyle evlenmesine yönelik baskılara direnmiş, hayatında başka bir kadın olsun istememişti; mümkün olan her an

onun yanındaydı ve büyük sevgisinden doğan samimi, korumacı bir şefkatle onun iç dünyasına olabildiğince yakın durmaya çabalamıştı.

Adam ondan büyüktü; kalıplı biriydi. On beş yıl öncesinin filinta gibi delikanlısını kırk yaşındaki bu adamda bulabilmenin yolu yoktu. Birkaç derin çizginin belirlediği yüzüne çekici bir olgunluk yerleşmişti, şakaklarındaki siyah saçların arasından da yer yer beyazlar görünüyordu.

Geniş ve dümdüz uzanan bahçenin karşı tarafındaki, üzeri örtülü bir bahçe kanepesine doğru yürüdüler. Aynanın karşısında yaşadığı deneyimden sonra çok az konuşmuştu kadın. Sonrasında başka bir şeyden korkmamıştı. Yılların annesi, kız kardeşleri, arkadaşları üzerinde yarattığı değişime kendini hazırlamıştı.

Sessizce her şeyi sindiriyor, özömsüyor gibiydi; bir çiçek gördüğündeyse sevinçten havalara uçuyor, onu uzun uzun izliyor, bazen de bakışlarını ufka doğru uzanan ağaçlara dikiyordu. Duyuları, bu yemyeşil, iyi dünyanın ses ve kokularına karşı uzun zamandır çok hassastı zaten ve şimdi görme duyusunu yeniden kazanmasıyla, hayal bile edemeyeceği yoğun, müthiş ve keyifli duyguların da insan ruhunda var olabileceğini anlamıştı.

Adam, onu bahçe kanepesine oturttu. Aklındakileri otururlarken ona söylerse, onun ilgisini daha iyi çekebileceğini düşünmüştü.

Kadının elini tuttu. Kadın buna alışkındı ve elini çekmedi.

Adam, “Jane, eskiden neler planlamıştık, hatırlıyor musun?” diye başladı ve neredeyse nefes almadan devam etti, “Neler yapacak, nereleri görecek, birlikte yaşayacaktık hani? Gezilerimize ilkbaharın gelişiyle başlayacaktık, kış soğuğu bastırmadan dönmeyecektik. Bunları hatırlıyorsun, değil mi sevgilim?” Başını

eğip elini öptü. “İlkbahar bitti ama yazımız var, Tanrı’nın izniyle sonbaharımız, kışımız var. Jane, bir şeyler söylesene; konuş benimle ne olursun!”

Jane, adamın yüzüne baktı, sonra gözlerini kaçırdı, sonra çekinerek bir daha baktı.

Aynı çekingenlikle, “Ah, Robert,” dedi. “Bekle... ben... bütün bu görüntüler aklımı karıştırıyor,” hafifçe tebessüm ederek devam etti, “alışık değilim; düşünmek için karanlığa geri dönmemliyim.”

Robert, hâlâ Jane’in elini tutuyordu ama Jane, hafifçe arkasını döndü, başını bahçe kanepesinin arkalığına koyduğu koluna dayadı.

Karanlıkta, ışığın ona veremeyeceği neyi bulmayı bekliyordu ki! Ümit edebilir, bekleyebilir, Tanrı’ya yakarabilirdi; ama umutlar, bekleyişler, yakarışlar faydasızdı.

Tanrı’nın kutsanmış ışığı ona dünyayı, hayatı, aşkı geri vermişti; ama hayallerini elinden almış, gençliğini çalmıştı.

Robert, onu kendine doğru çekti, cevabı duyabilmek için yüzünü yüzüne dayadı; tek duyabildiği, usulca bir iç çekiş oldu.

Derenin Karşı Kıyısı

Derenin çamurlu kolu, üzerinde La Folle'e ait kulübenin olduğu toprak parçasının etrafından bir hilal gibi kıvrılıyordu. Dereyle kulübe arasında büyük, boş bir arazi vardı; koldan yeterli su geldiği zamanlarda sığırlar burada otarlardı. Bilinmeyen topraklara uzanan ormanın arasından kadın, hayali bir çizgi çekmiş ve çizginin ötesine asla adımını atmamıştı. Hayattaki tek saplantısı buydu.

Yaşı 35'in üstünde, boylu, zayıf, siyahi bir kadındı. Gerçek adı Jacqueline idi ama çiftlikte herkesin ona taktığı isim La Folle idi. Çocukken bir olaydan çok korktuğu ve aklını yitirdiği için ona bu lakabı takmışlardı.

Aklını yitirdiği gün ormanda çok uzun süren bir çatışma yaşanmıştı. P'tit Maitre, peşinde takipçiler, baruttan kararan, kanla kıpkırmızı olmuş yüzüyle ayağını sürüyerek Jacqueline'in annesinin kulübesine daldığında hava kararmak üzereydi. Bu görüntü küçük kızın aklını yitirmesine sebep olmuştu.

Kulübesinde tek başına yaşıyordu. Civardaki diğer kulübeler uzun zaman önce kaldırılmıştı. Çoğu erkekten güçlüydü. Pamuk, mısır ve tütün tarlalarını erkekler kadar iyi ekip biçebiliyordu. Ne var ki derenin ötesindeki hayata dair, kendi kurduğu korkutucu hayaller dışında hiçbir şey bilmiyordu.

Bellisime halkı, ona alışmıştı. Davranışları onlara tuhaf gelmiyordu. “Yaşlı Bayan” öldüğünde bile, La Folle’ün derenin ötesine geçmediğini, kıyısında oturup ağladığını, yasını orada tuttuğunu bilmediler.

Artık Bellisime’nin sahibi P’tit Maitre idi. Çok güzel kızları ve La Folle’ün kendi çocuğu gibi sevdiği, Cheri diye çağırdığı, herkesin de onun sayesinde aynı isimle seslendiği bir oğlu olan orta yaşlı bir adamdı.

Kızlar, asla Cheri kadar değerli olamamışlardı La Folle için. Hepsi de La Folle ile birlikte olmayı seviyor, “uzaklarda, derenin ötesinde” geçen harika hikâyeleri ondan dinlemeye bayılıyordu.

Ancak hiçbiri onun siyah ellerini Cheri gibi okşamadı, hiçbiri başını dizlerine onun kadar güvenle yaslamadı, hiçbiri onun gibi kollarında uyumadı. Cheri artık böyle şeyler yapmıyordu. Artık sahibi olduğu tabancasını gururla taşıyan ve siyah buklelerini çoktan kestirmiş bir adamdı.

Cheri’nin La Folle’e iki siyah buklesini bir kurdeleye sarılı olarak verdiği o yaz, derenin suyu o denli azalmıştı ki Bellisime’deki küçük çocuklar bile karşıdan karşıya yürüyerek geçebiliyordu. Sahipleri de inekleri dere kıyısında otlamaya göndermişti. La Folle, bu şapşal arkadaşlarını çok sevdiği için onların gönderilmesine üzölmüştü. Onların varlığını hissetmek, akşam olana dek yanında yöresinde otlayışlarını işitmek içini sevinçle dolduruyordu.

Tarlaların boşaldığı cumartesi günüydü. Erkekler komşu köye akın etmişler, o haftanın pazarını yapıyorlardı. Kadınlar da, La Folle dahil, ev işleriyle meşguldü. Sökükleri dikme, sahibi olduğu üç-beş parça çamaşırı yıkama, evini silip süpürme ve ekmeğini pişirme işini o gün yaptı.

İşte bu son işini yaparken Cheri'yi bir kez olsun unutmuşluğu yoktu. O gün, çok değişik, insanın ağzını sulandıracak şekillerde çörekler pişirmişti onun için. Delikanlıyı eski tarladan, sırtında yeni tüfeğiyle avdan, yorgun argın dönerken gördüğünde sevinçle ona seslendi. "Cheri! Cheri!"

Fakat Cheri'nin davete ihtiyacı zaten yoktu, dosdoğru ona doğru yürüyordu. Cepleri, o akşam babasının evinde verdiği gösterişli yemek sırasında aldığı badem ve kuru üzümle, bir de portakalla doluydu.

Henüz on yaşında, yüzü güneşten yanmış bir çocuktü. Ceplerini boşaltınca La Folle onun al yanaklı yüzünü okşadı, topraklı ellerini önlüğüne sildi, saçlarını düzeltti. Sonrasında Cheri, cebinde kekler, kulübenin ardındaki küçük pamuk tarlasının üzerinden aşır ormanda kaybolurken La Folle onu izledi.

Ormanda tüfeğiyle yapacaklarını şişine şişine anlatmıştı.

"Ormanda çok geyik var mıdır, La Folle?" Kırk yıllık bir avcının işini bilen tavırla sormuştu bu soruyu.

Kadın gülerek, "Yoktur, yoktur!" demişti. "Geyik peşine düşme sakın, Cheri. Orman çok büyük. Ama La Folle için yarın akşam yemeye şişman, iyi bir sincap getirirsen yeter de artar."

Yavaş yavaş uzaklaşırken, fiyakalı fiyakalı, "Tek sincapla doyulmaz ki. Ben sana daha fazla getireceğim, La Folle," diye karşılık verdi.

Aradan bir saat geçmişti ki kadın, çocuğun tüfeğinin ormanın kenarında patladığını duydu. Tüfek sesine acı dolu bir çığlık eşlik etmeseydi, kötü bir şey olduğunu düşünmeyecekti.

Kollarını, sabunlu su dolu leğenden çıkarıp önlüğüne sildi ve titreyen uzuvlarının onu götürebileceği en yüksek hızla o uğursuz seslerin geldiği yöne koşmaya başladı.

Korktuğu başına gelmişti. Cheri, yerde uzanmış yatıyordu. Tüfeği yanı başındaydı. Acıyla inliyordu.

“La Folle, öldüm ben. Ben öldüm, gittim ben!”

La Folle, “Hayır, hayır!” diye haykırdı, çocuğın yanına çöktü. “Kolunu boynuma dola, Cheri. Bir şeyin yok. Hiçbir şeyin yok.” Güçlü kollarıyla çocuğu yerden söküp kaldırdı.

Cheri, tüfeğini namlusu aşağıya bakacak şekilde tutuyordu. Nasıl olduysa bir yerde ayağı bir şeye takılmış, yere kapaklanmıştı. Tek bildiğı, bacağında bir şişkinlik olduğuydu, sonunun geldiğı düşüncesine kapılmıştı. Kadının kucağında, korku ve acısından inleyerek ağlıyordu.

“Ah, La Folle. Çok acıyor! Dayanamıyorum, La Folle!”

Koşar adım yürüyen kadın, “Ağlama bebeğim, bebeğim, Cherim benim!” diyerek çocuğu yatıştırmaya çalışıyordu. “La Folle seni iyi edecek. Doktor Bonfils Cheri’yi tekrar iyileştirecek.”

Terk edilmiş tarlalara varmıştı şimdi. Kollarındaki değerli yüklerle tarlaları geçerken, sürekli huzursuz gözlerle bir sağa bir sola bakınıyordu. İçini derin bir korku sarmıştı. Çocukluğundan beri derenin karşı tarafındaki dünyaya duyduğu çılgınca ve ölümcül korku tüm benliğini kuşatmıştı.

Kıyıya gelince, sanki bir canın kurtuluşu buna bağlıymış gibi öyle bir bağırıldı ki! “P’tit Maitre! P’tit Maitre! Doktor! İmdat! Yardım et!”

Kimseden bir cevap gelmedi. Cheri’nin sıcak gözyaşları Le Folle’ün ensesini yakıyordu. Civardaki herkese tek tek seslendi ama yine bir cevap alamadı.

Bağırıyor, ağlıyordu ama ya sesini duymuyorlar ya da duysalar da önemsemiyorlardı ki feryatlarına kimseden cevap gelmi-

yordu. Bu arada Cheri inlemeye, ağlamaya devam ediyor, kendisini eve, annesinin yanına götürmesi için yalvarıyordu.

La Folle çevresine son bir kez umutsuz gözlerle bakındı. Yüreğini müthiş bir korku kaplamıştı. Çocuğu göğsüne iyice bastırdı. Çocuk, La Folle'ün kalp atışlarını, boğuk bir çekiç sesi gibi duyabiliyordu. La Folle, neden sonra gözlerini yumdu, derenin sığ sularına atıldı, karşı kıyıya varana kadar da durmadı.

Karşıya geçip gözlerini açtığında tir tir titriyordu. Ağaçların arasından ilerleyen patikaya daldı.

Artık Cheri ile konuşmuyor, sürekli olarak, “Ya Rabbi. La Folle’e acı, La Folle’e acı,” diye mırıldanıyordu.

Yolunu içgüdüleriyle buluyordu. Patika ağaçsız ve düz bir hal aldığına gözlerini, bilmediği o korkutucu dünyayı görmemek için tekrar sımsıkı yumdu.

Otların arasında oynayan bir çocuk onu gördü ve şaşkınlıkla tiz bir çığlık attı!

“La Folle! Dereyi geçmiş! La Folle dereyi geçmiş!”

Bu çığlık, kulübeden kulübeye yankılandı.

“La Folle dereyi geçmiş!”

Çocuklar, yaşlı adamlar ve kadınlar, kucaklarında bebekleriyle genç kadınlar, bu olağanüstü görüntüyü görmek için kapı ve pencerelere koştular. Çoğu bunun bir uğursuzluğun habercisi olabileceğine düşünüp ürperdi. Bazıları “Cheri kucağında!” diye bağıştılar.

Daha cesaretli olanlar, La Folle'ün çevresinde toplandı ve onu takip etmeye başladı. Onun karmakarışık olmuş suratıyla arkaya dönmesiyle korkup tekrar arayı açtılar. Gözleri kan çanağıydı, tükürüğü siyahi dudaklarında beyaz bir köpük yığını halinde toplanmıştı.

Biri önden koşup P'tit Maitre'nin ailesi ve misafirleriyle oturduğu eve vardı.

“P'tit Maitre! La Folle dereyi geçmiş! Baksana şuna! Kucağında Cheri ile şuradan geliyorlar!” Kadının gelişini ancak bu korkutucu sözler üzerine fark ettiler.

Artık iyice yaklaşmıştı. Uzun adımlarla yürüyordu. Gözleri sabit ileri bakıyordu, bir öküz gibi hızlı hızlı solumaktaydı.

Çıkamadığı için, çocuğu merdivenlerin alt basamağında babasının kollarına bıraktı. O anda La Folle'e kıpkırmızı gözükten dünya bir anda karardı. Tıpkı barut ve kanı gördüğü o günkü gibi oldu.

Derken vücudu ikiye büküldü. Biri uzanıp onu tutana kadar boş çuval gibi yere yığıldı.

La Folle kendine geldiğinde kulübesinde, kendi yatağındaydı. Açık kapıdan ve pencereden içeri ayın ışıkları süzülüyor, kokulu otlarla çay hazırlayan siyahi koca anne için gerekli ışığı sağlıyordu. Vakit çok geç olmuştu.

Başkaları da gelmiş, gündüz saatlerindeki sersemliğinin tekrar gittiğine tanıklık etmişti. P'tit Maitre, Doktor Bonfils ile birlikte kulübedeydi. Doktor, La Folle'ün ölebileceğini söylüyordu.

Ama ölüm onu pas geçmişti. Köşede çay demleyen Tante Lizette ile konuşurken sesi net ve sağlıklıydı.

“Tante Lizette, bana bir yudum güzel bir çay verirsen biraz uyurum belki.”

Uyudu da. Çok derin, çok sağlıklı bir uyku uyudu. Öyle güzel uyuyordu ki Lizette, hiç endişe etmeden ay ışığının aydınlattığı tarlaların üzerinden yeni mahalledeki kendi kulübesine yürüdü gitti usulca.

La Folle'ü uyandıran, soğuk, kurşuni renkli sabahın ilk doku-
nuşları oldu. Dün sanki varlığı fırtınaya tutulan o değilmişçesine
sakince doğruldu.

Günlerden pazar olduğunu hatırladığı için yeni mavi gömle-
ğini giydi, beyaz önlüğünü taktı. Koyu bir kahve pişirdi, keyifle
yudumladı. Kulübeden çıkıp bildiği aynı yoldan derenin kıyısına
kadar yürüdü.

Daha önceleri yaptığının aksine bu sefer kıyıya gelince dur-
madı. Sanki o güne dek hep yaptığı bir şeymiş gibi dereyi uzun
ve kararlı adımlarla geçiverdi.

Karşı kıyı boyunca uzanan fundaların, bodur akasya ağaçları-
nın arasından ilerlediğinde, önünde bembeyaz bir pamuk tarla-
sı gördü. Pamukların üzerine çiy düşmüştü. Arazi sabahın o ilk
saatlerinde bu haliyle, göz alabildiğine uzanan buzlu bir gümüş
tarlası gibi görünüyordu.

La Folle, toprağa bakarak uzun, derin bir soluk aldı. Yürü-
meyi yeni öğrenmiş biri gibi ağır ağır, titrek adımlarla yürüyor,
yürürken hep çevresine bakıyordu.

Dün, onu takip etme çağrılarının yükseldiği kulübeler bugün
sessizdi. Bellissime'de kimseler uyanmamıştı henüz. Çitlerin üze-
rine konup oradan havalanan, şarkılar söyleyen cıvı cıvı kuşlar-
dan başkası göze çarpmıyordu.

La Folle, evin etrafındaki geniş, kadifemsi bahçeye varınca
yumuşak çimlerin üstünde yavaş adımlarla ve keyfini çıkararak
yürümeye başladı.

Çok uzak bir geçmişin anılarını hatırlatan o mis kokuların
nereden geldiğini anlamak için durdu.

Yemyeşil, hayat dolu yataklarından başlarını çıkarmış binler-
ce mavi menekşenin kokusuydu bu. Yüksek boylu ters manolya

ağacının parlak, iri çiçeklerinden, onu sarıp sarmalayan öbek öbek yaseminlerden dökülen mis kokuydu.

Güller de vardı. Sayısız gül. Palmiyeler hem sağda hem solda zarif ve geniş kıvrımlarıyla arz-ı endam etmekteydi. Her şey ışıltılı bir çiy damlasının altında gerçekleşen bir büyü gibi görünüyordu.

La Folle, verandaya çıkan onca basamağı ağır ağır ve dikkatle çıkarken arkasına döndü. Ne de tehlikeli bir tırmanış yapmıştı! Derken gözüne Bellisime'nin önünde gümüş bir yay gibi kıvrılan dere çarptı. İçi sevinçle doldu.

La Folle, önündeki kapıyı tıklattı. Cheri'nin annesi temkinli bir şekilde kapıyı açtı. La Folle'ü görmenin verdiği şaşkınlıktan bir çırpıda kendini kurtarmayı başardı.

“La Folle, sen misin? Hem de böyle erken vakitte?”

“Evet, madam. Benim küçük Cherim nasıl, görmeye geldim.”

“Daha iyi, La Folle. Sağ ol. Dr. Bonfils ciddi bir şeyi olmadığını söylüyor. Şimdi uyuyor. Uyandığında gene gelebilir misin?”

“Yok, efendim. Ben Cheri uyanana kadar burada bekleyeceğim.” Gitti, verandaya çıkan merdivenlerin en üst basamağına yerleşti.

Güneşin, derenin bu tarafındaki bu yeni, bu güzel dünya üzerine doğuşunu ilk kez seyrederken yüzünde büyük bir sevinç ve şaşkınlık vardı.

Bir Ön Yargı Meselesi

Madam Carambeau, Gustave'ın doğum günü partisinin kendisini rahatsız etmesini istemediğinin herkesçe açık ve net olarak anlaşılmasını istiyordu. Büyük sallanan sandalyesini, çocukların oyunlar oynayacağı bahçeye bakan arka balkondan alıp getirdiler, yeşile kesmiş nehir setine ve neredeyse sete kadar yükselmiş Mississippi'ye bakan ön balkona koydular.

New Orleans şehrinin Fransız mahallesindeki bu eski, geniş, az katlı İspanyol evinin etrafı geniş bir balkonla çevriliydi. Yarı tropik bitkiler ve çiçeklerle kaplı dörtgen bir temel üzerinde yükseliyordu. Korkutucu boyutlarda bir sıra sivri uçlu demirle çevrili, geniş ve arkasını göstermeyen bir tahta çit, bahçeyi ara sıra yoldan geçen insanların meraklı bakışlarından koruyordu.

Madam Carambeau, dul kızı Madam Cecile Lalonde'la beraber oturuyordu. Her yıl verilen bu parti onun küçük oğlu ve Madam Lalonde'un evdeki varlığının teminatı olan Gustave içindi. Kendisi de onu ve annesini tanıyanlar da onun bu ısrarına şaşıırıyordu.

Yaşlı Madam Carambeau çok ön yargılı bir kadındı; o kadar çok konuda ön yargısı vardı ki bunları sıralamak mümkün değildi. Köpeklerden, kedilerden, laternacılardan, beyaz uşaklardan

ve çocukların gürültülerinden nefret ederdi. Amerikalıları, Almanları ve kendi dininden olmayan herkesi küçümserdi. Fransız olmayan bir şeyin bu dünyada var olma hakkı yoktu onun gözünde.

Prytania Sokağı'nda oturan bir Amerikalıyla evlendi diye oğlu Henri ile on yıldır küstü. Eve asla yeşil çay sokmazdı; kahve içmeyen veya içemeyen misafirlerse defne çayına talim ederdi.

Nihayetinde o gün çocuklarındı ve istedikleri gibi eğlenebileceklerdi; laternacılar da özgürdü. Çekildiği köşesinde çığlıkları, kahkahaları ve müziği dayanabileceğinden daha güçlü hissedecekti. Sandalyesinde hızlı hızlı sallanıyor, "Partant pour La Syrie"¹ marşını mırıldanıyordu.

Uzun boylu ve zayıftı. Saçları beyazdı, şakaklarında bukleler yapmıştı. Açık tenliydi; mavi renkli, soğuk bakan gözleri vardı.

Aniden fark etti ki ayak sesleri yaklaşmakta ve mahremiyetini tehdit etmekte! Sadece ayak sesleri de değil, çığlıklar da vardı üstelik! Sonra birbirini kovalayan iki çocuk, oturduğu köşeye hücum etti!

Önde koşan şirin kız, Madam Carambeau'nun kucağına atlayıp boynuna sarıldı. Onu kovalayan arkadaşısıya onu son bir kez ebeleyip gülerek koşup gitti.

Bu noktada bir çocuktan beklenecek doğal davranış, teşekkür etmeden veya izin istemeden büyüğünün kucağından inmekti. Küçük ve düşüncesiz çocuklar böyle yapardı çünkü. Ne var ki kız çocuğu böyle yapmadı. Ürkek bir kuş gibi nefes nefese orada öylece yatmaya devam etti.

Madam bayağı sinirlenmişti. Çocuğu uzaklaştırmak için

1 Fransa'da Napoleon tarafından kurulan II. İmparatorluk idaresinin resmi marşı. (ç.n.)

kıpırdandı, yaramaz ve kaba olduğu için epey haşladı. Ufaklık –belli ki Fransızca bilmiyordu– azar işitmekten rahatsız olmuşa benzemiyordu. Kucakta yatmaya devam etti. Minik, tombul ve pespembe olmuş sıcacık yanağını, yaşlı kadının elbisesinin beyaz yumuşak kumaşına yasladı.

Yüzü çok sıcak ve pespembeydi. Bir taraftan da kupkuruydu. Elleri de öyle. Düzensiz ve sık sık nefes alıp veriyordu. Madam bu tip rahatsızlık belirtilerini anında yakalardı.

Ön yargılı biriydi ama aynı zamanda hünerli ve başarılı bir hemşireydi; sağlıkla ilgili her konuda da uzmandı. Bu yeteneğiyle gurur duyar, fırsat bulduğu her an onu kullanmaktan geri durmazdı. Hasta olduğunu gördüğü bir laternacıyı bile şefkatle tedavi ederdi.

Madamın çocuğa tavrı anında değişti. Kollarının ve kucağının duruşunu değiştirip çocuğu rahat ettirmeye çalıştı. Sallanan sandalyesini yavaş yavaş sallamaya başladı. Palmiye yapraklarından yapılma yelpazesini usulca yelleyerek çocuğu serinletiyor, usul ve tatlı bir sesle “Partant pour la Syrie” marşını söylüyordu.

Çocuk, kıpırdamadan yatmaktan mutluydu ve madamın çok çirkin olduğunu düşündüğü o dilde bir şeyler mırıldanıyordu. Ama kahverengi gözlerinde hâlâ bir sersemlik vardı ve uykuya teslim olan minik bedeni, madamın kollarında giderek ağırlaşmaktaydı.

Çocuk uykuya dalınca Madam Carambeau kalkıp çok dik-katli adımlarla hemen yakındaki odasına gitti. Zemindeki serin hasır örtüsü, eski, ağır ve cilalı abanoz mobilyalarıyla bu büyük oda havadar ve davetkâr görünüyordu. Madam, kucağında çocuk, bir zilin kordonunu çekip bekledi; hafifçe öne ve arkaya sallanıyordu. Çağrıya, kulağında altın halka küpeler, başında çok

artistik bir şekilde bağı rengârenk bir bandanayla yaşlı, siyahi bir kadın cevap verdi.

“Louise, yatağı aç,” diye buyurdu. “Şu küçük, yumuşak yastığı getir. Altına da şu büyük yastığı koy. Bu talihsiz küçüğü kollarıma Tanrı yollamış olsa gerek.” Çocuğu nazikçe yatağa yatırdı.

“Şu Amerikalılar yok mu! Çocuk yapmak sizin neyinize? Çocuğa nasıl bakılır, zerre kadar fikirleri yok.” Madam böyle konuşurken Louise de ağzının içinde gevelediği, zenci lisanına aşina olmayan birinin anlayamayacağı sözlerle onu onaylıyordu.

“Şuraya bak, Louise. Ateşler içinde yanıyor. Ben onu kaldırayım, sen elbisesini çöz. Ne ana-babalar var! İnsan, çocuğunun ateşlendiğini nasıl fark etmez. Bu nasıl bir aptallık. Ama laternacıların çaldıklarıyla dans etmeye, oyun oynamaya gönderirken, maymun gibi giydirmeyi iyi biliyorlar.”

“Louise, şaşırdın mı sen? Bir çocuğun ayakkabısı öyle mi çıkarılır? Süvari askerinin ayağından çizmesini çıkarır gibi?” Madam, hasta çocukla ilgilenebilecek, elleri hafif birine ihtiyaç duyuyordu. “Matmazel Cecile’e koş. Gustave’ın iki yaz evvel giydiği o ince, yumuşak geceliklerden birini yollasın.”

Kadın odadan çıkıp gittiğinde madam, serinletici bir portakallı su ve süngerle süreceği sakınleştirici bir losyon hazırlamaya girişti.

Madam Lalonde, Gustave’ın eski, yumuşak geceliğiyle çıkageldi. Sarışın, güzel, dolgun, ufak tefek bir kadındı. Sürekli emir almaktan artık kendine ait bir iradesi kalmamış birinin, kınanmaktan korkan tavrı vardı üzerinde. Annesinin yaptığını gördüğünde biraz gerilmişti.

“İyi de anne, çocuğun anne babası birazdan onu almak için araba yollayacak. Bunlara ne gerek var. Vah vah.”

Karyolanın direği dile gelip konuşsaydı, Madam Carambeau daha bir can kulağıyla dinlerdi. Çünkü direğin konuşması ikna edici olmasa bile en azından onu şaşırtırdı. Madam Lalonde, annesini ne şaşırtma ne de ikna etme becerisine sahipti.

Madam, “Ufaklık bunu giyince daha rahat edecek,” deyip kızının titrek ellerinde tuttuğu kıyafeti çekip aldı.

“İyi de anne, onlara ne diyeceğim ben, araba yolladıklarında ne diyeceğim? Vah vah!”

Madam, tam bir kayıtsızlıkla, “Orası senin bileceğin iş,” dedi. “Benim derdim, tamamen bu çatının altındaki şu hasta çocuk. Görevimin ne olduğunu iyi biliyorum, Cecile.”

Madam Lalonde’un dediği gibi araba kısa süre sonra geldi. Arabayı suratsız bir İngiliz faytoncu sürüyordu. İçinde de al yanaklı, İrlandalı bir dadı oturuyordu. Madam, nezaret ettiği çocuğu dadıya göstermek niyetinde değildi. İrlandalıların sesinin hastalara iyi gelmediği gibi orijinal bir düşüncesi vardı çünkü.

Madam Lalonde, uzun bir açıklama mektubu yazıp dadıyla yolladı. Mektubun anne babasını tatmin edeceğini düşünüyordu. Madam Carambeau çocuğa gayet güzel baktı. Çok tatlı, narin, sevgi dolu bir çocuktı. Gece annesini istediği için biraz ağlayıp sızlandı ama madamın onunla ilgilenmesinden de mutluydu. Ateşi de çok şiddetli değildi. İki gün sonra artık evine gönderilecek kadar iyileşmişi.

Madam, her türlü hastayla ilgilenmişi biri olmakla birlikte, Amerikalı bir çocuk kadar, onun dünya görüşüne aykırı birine hiç bakmamışi. Ufaklık gittikten sonra, onunla ilgili, dünyaya gelmesi ve Fransızca bilmemesi –ki bu çocuğun kabahati değildi– dışında olumsuz hiçbir şey düşünmemesi de ilginçi.

Fakat bebek kollarının tenini okşayan dokunuşları, gece kucağında yatırdığı o yumuşak küçük bedenini, üzerindeki ağırlığı, sesinin tınısı, annesi sanıp da onu öptüğünde yüzünde hissettiği sıcak dudaklarının verdiği his, madamın ön yargılarının kabuğunu kırmış, yüreğine kadar sızmıştı.

Balkon boyunca sık sık gidip geliyor, geniş ve görkemli nehri seyrediyordu. Bazen de yalnızlığın tropik bir ormandakine denk olduğu bahçesindeki labirentte dolaşıyordu. Bir çocuğun saf ve masum ellerinin attığı tohumların içinde yeşermesi de işte böyle bir âna denk gelmişti.

İlk yeşeren Kuşku oldu. Madam, Kuşku yu bir iki kez yolarak kopardı. Ancak yine boy verdi. Ardından Güvensizlik ve Tatminsizlik kendini gösterdi. Bunların arasından ve tohumun tam ortasındansa Hakikat çiçeği açıverdi. Çok da güzel bir çiçektir ve tam Noel sabahında açmıştı.

Madam Carambeau ve kızı, o Noel sabahı faytona binip kili-seye gidecekken yaşlı kadın durup siyahi faytoncusu François'ya bir emir verdi. François, Madam Lalonde'un çocukluğundan beri bu hanımları her pazar sabahı Fransız Katedrali'ne götürüyordu; bu işi kaç kere yaptığını artık unutmuştu. Madam Carambeau kendisine şunu dediğinde ne kadar şaşırdığını tahmin etmek zor değildi:

“François, bugün bizi Amerikan kiliselerinden birine götür.”

“Pardon, efendim?” Zenci, işittiklerinden kuşkulayıp tekrar ettirme gereği duymuştu.

“Diyorum ki, bizi Amerikan kiliselerinden birine götür. Hangisi olduğu fark etmez.” Elini havada şöyle bir kaydırarak, “Hepsi aynıdır herhalde,” diye ekledi ve kızının arkasından faytona bindi.

Madam Lalonde'un şaşkınlık ve gerginliğini izlemek acı vericiydi doğrusu. Bu hali, bir cesaretle durumu sorgulamasını da engellemişti.

François, bir yandan kendi kendine hayret ededursun, onları Camp Sokağı'ndaki Aziz Patrick Kilisesi'ne götürdü. Madam Lalonde, gösterişli binanın kapısından girdiklerinde aynen sudan çıkmış balık gibiydi. Madam Carambeau ise sanki hayatı boyunca her pazar bu kiliseye gelmiş görünüyordu. Uzun süren ayin ve bir o kadar uzun ve tek kelimesini anlamadığı İngilizce vaaz boyunca sakinliğini hiç bozmadan oturdu.

Ayin bittiğinde ve tekrar faytona bineceklerken Madam Carambeau, bir kez daha faytoncuya döndü ve sakin bir sesle, "François, bizi şimdi oğlum M. Henri Carambeau'nun evine götüreceksin," dedi. "Matmazel Cecile sana yolu tarif edecek," diye de ekledi. Gözlerinde öyle keskin bir bakış vardı ki Madam Lalonde irkildi.

Evet adresi kızı Cecile biliyordu, onu götürüp getiren kişi olarak François da biliyordu elbette. St. Charles Bulvarı'na girip bir hayli gittiler. Yaşlı madam için yabancı bir şehir gibiydi buralar. En son buralara, Amerikan mahallesinin göz kamaştırıcı bir şekilde büyüyüp gelişmesinden önce gelmişti.

O sabah hava çok güzeldi. Ne sıcak ne soğuk. Güller alabildiğine çiçeklenmişti. Dikenli tellerin, çitlerin arkasında saklı değildi o sabah. Madam, gülleri ve gittikleri bulvar üstünde sıralanmış güzel ve göz alıcı malikâneleri görmemiş gibi yapıyordu. Sanki New Orleans şehrinin en güzel semtinden değil de en pis mahallesinden geçiyorlarmış gibi amonyak tuzu şişesini kokluyordu.

Henri, gayet modern ve çok güzel bir evde oturuyordu. Ev, sokaktan biraz içerideydi. Ender bulunan çok hoş bitkileri

barındıran gayet bakımlı bir bahçe, evi çevreliyordu. Hanımlar arabadan inip zili çaldılar, kaldırımında durup demir kapının açılmasını beklediler.

Beyaz bir uşak onları içeri aldı. Madam rahatsız olmuş gibi görünmüyordu. Protokolleri sonuna kadar uygulayarak adamın eline kartını tutuşturdu ve kızıyla birlikte eve girdi.

Oğlu Henri, gelip ona sarılıp kournunda içini çeke çeke, yalnızca cana yakın bir Creole'un¹ yapacağı gibi ağladığında bile en ufak bir zayıflık işareti göstermedi. İriyari, yakışıklı, dürüst ve içten bir yüzü olan bir adamdı. Merhum babasından kahverengi güzel gözlerini, annesinden ince dudaklarını almıştı.

Genç eşi de geldi; taze, sevimli yüzü sevinçle ışıldıyordu. Küçük kızını da elinden tutup getirmişti. Daha bir ay kadar önce madamın öyle titizlenerek baktığı, iyileştirdiği, kendi kanından olabileceğini hiç düşünmediği Amerikalı çocuktan başkası değildi bu.

Madam Lalonde, "O ateş ne büyük şans oldu! Ne mutlu bir tesadüf bu!" diye haykırdı.

Madam Carambeau, "Cecile, bu tesadüf değildi. Bu Tanrı'nın bize yazdığı kader," dedi azarlayarak. Kimse de itiraz edemedi.

Nehir kıyısındaki eski eve hep birlikte Noel yemeği yemeye gittiler. Madam, faytonda küçük torununu kucagina oturttu. Oğlu Henri karşısında, geliniyse yanındaydı.

Arabanın arkasında oturan Henri konuşamıyordu. İçini dolduran sevinç, ağzını bağlamıştı. Doğduğu eve, on yıllık yasaktan sonra tekrar gidiyordu çünkü.

Suyun yeşil nehir setine çarparken çıkardığı, hatırladığı başka

1 Louisiana eyaletine Fransız ya da İspanyol dönemlerinde yerleşmiş Avrupa kökenliler. (ç.n.)

hiçbir şeye benzemeyen sesi yine duyacaktı. O yüksek çatının tatlı ve asil gölgesinde oturabilecek, çocukça muzipliklerini yapıp gençlik hayallerini kurduğu, içinde çeşit çeşit ağaç ve bitki olan eski bahçenin sakinliğinde dolaşabilecekti. Anneye eşi arasında seçim yaptığı güne kadar hep duyduğu, “Oğlum” diye çağırın sesini yine duyabilecekti. Yok, olmuyordu; Henri konuşmıyordu.

Ama eşi sevinçle ve fakat yaşlı madamın tahammül etmekte zorlandığı bir Fransızcayla sohbet ediyordu.

“Bizim ufaklık Fransızca konuşamadığı için çok özür dile-rim anneciğim. Emin olun ki benim hatam değil,” dedi. Yüzü kızarmış, biraz duraksamıştı. “Fransızca öğrenmesine izin ver-meyen... Henri idi.”

Madam, dostça bir sesle “Önemi yok,” dedi çocuğu iyice ku-cağına yerleştirirken. “Büyükkannesi ona Fransızcaı öğretecek; o da büyükkannesine İngilizceyi. Benim hiçbir ön yargım yok, göreceksiniz. Oğlum gibi değilim ben. Henri hep inatçının teki olmuştu. Nasıl böyle biri oldu, Tanrı bilir.”

19. yüzyıl Amerikan edebiyatının önemli temsilcilerinden olan Kate Chopin, ABD'nin güneyinden çıkan ilk feminist yazarlardan biri olarak kabul edilir; 20. yüzyıl feminist yazarlarına öncülük eden Kate Chopin'in öyküleri, bir yandan kadının toplumdaki ve evdeki yerinin değişmesine yönelik sancıları ve arzuları yansıtır, öte yandan köleliği ve çeşitli kastları içeren geleneksel toplumun bariyerlerinin yıkılarak modern hayatın getirdiği imkânlarla nasıl değişebileceğinin ipuçlarını verir. On dokuzuncu yüzyılın sonlarında kadınların Güney toplumu içinde kendilerine kimlik yaratma mücadeleleri üzerinde yoğunlaşır. Chopin'in bu kitapta derlediğimiz öyküleri koşulların insanlarda yarattığı yalgnlığı cesaretle üzerlerinden nasıl atabileceklerine dair esinlendirici okumalar da sunuyor. Kocasının ölümünü haber alınca üzüntüsünün arasında özgürlük ümitleri besleyen bir eşten, eşinin başka bir adama yazdığı mektupları ne yapacağını düşünen bir adama; anneliği bilememiş bir kadının bir anda bakmak zorunda kaldığı çocuklarla uyanan duygularından, tutkularının peşinden gidecekken kendilerini dizginleyen sevgililere kadar insan hallerini yansıtan öyküler, her sınıftan ve kökenden insan arasındaki ayrımları ve bağlılıkları başarılı betimlemelerle sunuyor.

siakitap.com.tr

 /sia_kitap
 /siakitap
 /siakitap

₺ 12

